
Luceafărul

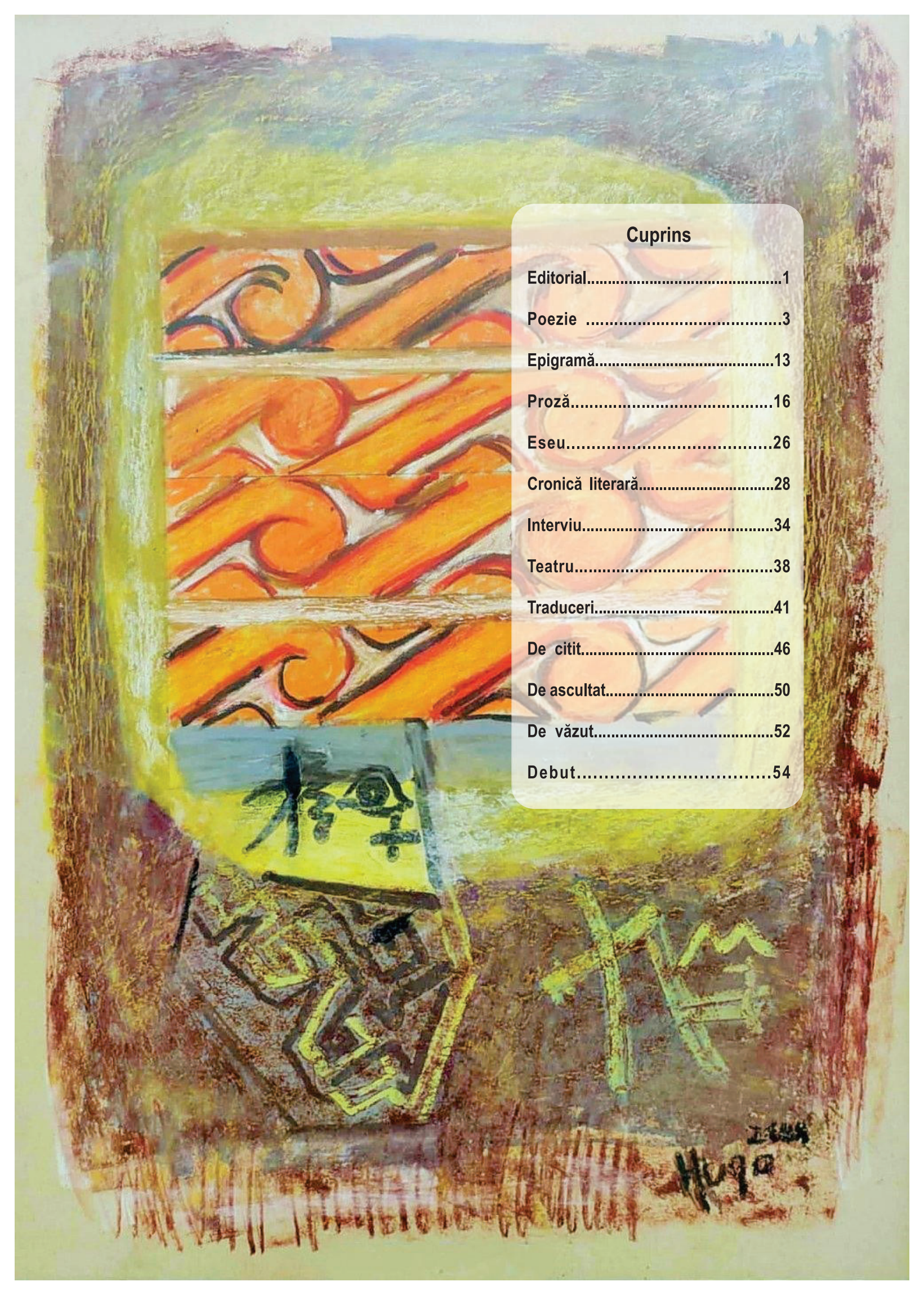
LITERAR ȘI ARTISTIC

Anul VIII, 2025 - Nr. 15. Serie nouă

Revistă culturală realizată de
Biblioteca Județeană *Panaît Istrati* Brăila

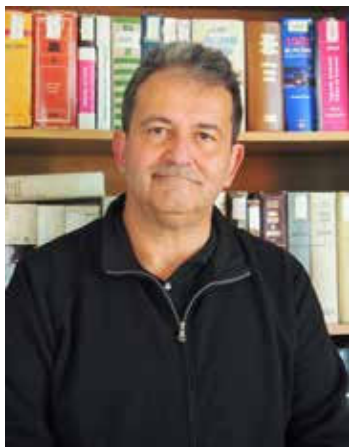
PROILAVIA

Cuprins

Editorial.....	1
Poezie	3
Epigramă.....	13
Proză.....	16
Eseu.....	26
Cronică literară.....	28
Interviu.....	34
Teatru.....	38
Traduceri.....	41
De citit.....	46
De ascultat.....	50
De văzut.....	52
Debut.....	54

BIBLIOTECA – informarea și documentarea în mileniul III

În mileniul III, biblioteca se transformă într-un spațiu al accesului rapid și facil la informație electronică, cu rol important în suportul educației și cercetării.

Se pune accent pe managementul informației, digitalizare și pe noile servicii pentru utilizatori, oferind acces la baze de date, documente electronice și servicii interactive. Citeam acum câteva zile un articol ce aduce în discuție rolul bibliotecarului ca ghid și mediator în accesul la informație, importanța dezbaterilor legate de funcția bibliotecii în epoca contemporană, precum și necesitatea adaptării la schimbările tehnologice și sociale din mileniul III. Astfel există și o perspectivă istorică și conceptuală asupra bibliotecilor, evoluția lor de la colecții de documente pe suporturi variate (tablite de lut, papirus, pergament, cărți tipărite) până la rolul actual al bibliotecii ca centru integrat de informare și documentare ce utilizează noile tehnologii digitale pentru a răspunde cerințelor utilizatorilor secolului XXI.

Pentru o abordare practică și teoretică, lucrări de biblioteconomie și știința informării discută despre aplicarea sistemelor informatice în gestionarea informației în biblioteci, implementarea e-learningului și noile competențe ale bibliotecarilor în acest moment.

Principalele tendințe în informare azi reflectă o transformare profundă a proceselor și mijloacelor utilizate, cauzată în special de digitalizare și automatizare. Aceste tendințe ar include într-o

primă fază automatizarea integrală a proceselor de colectare, stocare și difuzare a informațiilor prin sisteme informatice integrate și sisteme electronice complexe, concomitent cu trecerea de la mijloacele tradiționale de informare la utilizarea intensivă a informării electronice și digitale. Bibliotecile și sistemele de documentare devin *biblioteci electronice*, cu acces rapid la surse digitale, baze de date și servicii online.

O altă tendință importantă care se face cunoscută este reprezentată de dezvoltarea noii culturi a informației, unde informațiile nu mai sunt doar textuale sau audio-video, ci includ și date senzoriale și contextuale, iar analiza și clasificarea acestor date devin esențiale pentru a extrage semnificații utile, astfel sunt implicate tehnologii avansate precum inteligența artificială, învățarea automată, realitatea virtuală și augmentată, blockchain, internetul lucrurilor (IoT) și tehnologia 5G pentru a sprijini accesul, procesarea și personalizarea informației.

De asemenea, se conturează creșterea importanței rolului mediatorilor de informație, cum ar fi bibliotecarii sau specialiștii în informare, care gestionează accesul la informație complexă și oferă servicii personalizate.

Aceste tendințe indică o evoluție continuă a modului în care oamenii caută, accesează și utilizează informația în societatea contemporană digitalizată, cu accent pe rapiditate, accesibilitate și automatizare a proceselor de informare.

Astfel, *Biblioteca, informarea și documentarea în mileniul III* reprezintă un concept ce subliniază transformarea bibliotecilor tradiționale în instituții dinamice, centrate pe tehnologie, servicii digitale, acces global la informație și adaptate nevoilor complexe ale utilizatorilor moderni.

Dragoș Adrian NEAGU,
Manager Bibliotecă Județeană Panait Istrati Brăila

Poezie

Daniel KIȚU este profesor de limba și literatura română la Colegiul Național *Gheorghe Munteanu Murgoci* din Brăila. Este absolvent al Universității București, Facultatea de Litere și are un doctorat în filologie, la Universitatea *Dunărea de Jos* Galați, cu o teză despre imaginarul poeziei și al prozei Anei Blandiana.

În anul 2021 a publicat la Editura Creator din Brașov, volumul *Povestea parcului imaginar*.

De asemenea, a semnat de-a lungul timpului numeroase articole, poezii și texte în proză publicate în: revista *Vatra Veche*, Târgu-Mureș, 2017, 2018; *Analele Brăilei*, revistă de cultură, Editura Istros a Muzeului Brăilei *Carol I*, 2023; *Antares*, revistă de cultură, Galați-Brăila, 2024; *Excelsior*, Anuarul Centrului Județean de Excelență Brăila, nr. 1-2, 2023, 2024, revista *Luceafărul literar și artistic*, Editura Proilavia, Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila.

Bărbatul nu trebuie să croșeteze!

Dar eu croșetez gânduri,
străzi,
ochii tăi...
Sunt penibil?
Probabil...,
pentru că-ți iubesc străzile,
gândurile de toamnă cu frunze ofilite,
șoaptele parfumate...
Și părul,
Doamne!
Când coborai nebună
scările de bloc
ușor cenușiu
ca să ne întâlnim
și tot moșmondeam,
prin mintea mea
cum să-ți fur cât mai multe săruturi
de frumoasă fără minte...
DRAGOSTEA,
scriu cu majuscule
la început de vers
ca să fiu TU de MINE
pentru umerii tăi
ușor ondulați –
ca din Parcul Guell,
unde ne priveam tăcuți,
cu priviri prin buzunare de turiști
neapărat fericiți
de soare,
lună,
stele

și Ioană de pe la noi...
Și iubirea mea se moare
Ca să fie faldurile
Blugilor tăi largi pe la gleznele nesfârșite
de unde mă ne-nasc
tocmai să-ți spun:
Oare pot să pronunț numele tău?
Unde se termină povestea noastră
multicoloră?
Pe la Dunărea atârând la urechile tale
claviculele fiorului tău
intră în imprimanta 3D
care desenează, rece,
un mim la capăt de stradă,
într-o iarnă cenușie,
cu inimă la purtător.

Croitorașul

Dacă n-am ață,
cad pe cusătura de rezervă
ca să întind mânecile strălucitoare
întru spectacolul la care nu va veni chiar nimeni.

De ce?
Pentru că...

Lumea n-are nasturi de rezervă.
Nu obișnuiește să lucreze
pentru siguranța individului,
pentru că nasturii lumii noastre
devenit-au butoniere, capse și alte mișmașuri
cusătorești.

Îi închei,
tu, eu sau nimeni
și gata,
ei dispar,
ca nasturi,
îți consumă viața de efemeridă multicoloră,
se volatilizează în diferite culori,
își dau ortul popii de negru,
că așa se obișnuiește pe la moarte,
să fii de negru...

Și dau tiparul cel mai consecvent
ca să mergem pe repede înainte,
cu tot felul de haine cuminecătoare,
prin care să ne simțim oarecum bine
ca oameni,
care se nasc liniștiți,
alunecă pe jgheaburile dinainte repartizate,
fără zgomote inutile,
se largesc spre bătrânețe
ca să fie mai importanți
și se mai pierd și ei
când mormântul le dă binețe.

Dacă tu nu ești singura

Dacă tu nu ești unica din viața mea,
ce naiba mă fac?
Pe unde ies și pe unde mă mai duc,
să tot zdrăngănesc sentimentele mele
pe la comisurile buzelor tale cețoase?
unde mai desenez cu creta vorbelor mele
prea colorate
peste asfaltul impenetrabil
al sufletului tău?

Dacă tu nu ești aceea,
cum să mă deghizez
în fericire
sau în indiferență
ușor abordabilă?
cum să mă nasc din nou,
mai anapoda?
Ce să mă fac din mine?

Să-mi zbor pianul din mine,
cu toate clapele, fluturi de tăcere mocnind?

Dacă tu nu mai ești
patinoarul peste care
să alunec zilnic,
unde să-mi mai îngheț
regretele,
trăirile ratate
sau toate care sunt
viceversa?

Metamorfică

din degetele subțiri, cu unghii negre,
ascuțite,
curgeau algele verzi
ale zilelor,
cu minutare strălucinde
și cu secunde hohotind de râs...

algele erau, ele însele,
ea,
cu păr de veșted surâs
și-n ocolișul acela
de plete,
nesupuse, strălucitoare,
se admira, singură,
nenuntită,
tot cu alge –
oraș de străzi,
devreme,
deunăzi,
când se scobea
printre dinții albi
de minciuni
cuminte rostite
pe la gura sobei...

Pe la burlanele trupului ei
strălucea nunta aceea nefăcută
și nerostită
și din vâlul ei de mireasă zăludă
tot curgeau algele verzi
care,
trilu-lilu,
lilu-trilu,
zăpăceau privighetorile,
mironosițe
pe cruci de Hrist,
zâmbind îngăduitor,
că se adapă, în sfârșit,
îngerii
de la cer
cu plâns de la oamenii lor...

Firiță CARP este directorul Editurii Detectiv Literar din București, președintele filialei Detectiv Literar a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (UZPR), membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Sud-Est, membru al Societății Scriitorilor Militari.

Cu un debut în anii '80, autorul a construit de-a lungul timpului o operă diversificată, explorând publicistica, proza scurtă, romanul și poezia. A publicat volumele: *Dincolo de noi*, Editura Militară - proză scurtă, 1986, *Asfințit în zori*, Editura Militară - proză scurtă, 1989, *Ce mult te iubesc*, Editura Militară - roman, 1992, *Legătura de dragoste*, Editura Militară - roman, 1994, *Cel mai aproape de fericire*, Editura Militară - roman, 1997, *Carpe diem*, Editura Muzeum - versuri, 2002, *Văpaia*, Editura Detectiv - roman, 2008, *Insomnii*, Editura Societatea Scriitorilor Militari - versuri, 2013, *Curcubeu*, Editura Literatura și Arta - versuri, 2015, *Timbre de lipit pe suflet*, Editura UZP - proză scurtă, 2018, *Pestrițe*, Editura UZP - publicistică, 2019, *Pandemice*, Ateneul Scriitorilor - proză scurtă, 2020, *Răstălmăcirii*, Editura Detectiv Literar - proză scurtă, 2024.

A colaborat cu publicațiile: *Antares*, *Agora literară*, *Argeș*, *Axis libri*, *Biblioteca Bucureștilor*, *Bucureștii literar și artistic*, *Cafeneaua literară*, *Certitudinea*, *Climate*, *Clipe albastre*, *Cronica timpului*, *Dunărea de Jos*, *Ex Ponto*, *Litere*, *Literatura și Arta*, *Oglinda literară*, *Plumb*, *Revista nouă*, *Tecuciul literar și artistic*, *Sintagme literare* etc.

Pentru contribuția sa literară, Firiță Carp a fost distins cu *Premiul pentru poezie* al revistei *Literatura și Arta* (Chișinău), *Premiul național pentru publicistică* la concursul național de creație literară *Vasile Voiculescu*, *Premiul pentru creație literară*, al filialei Sud-Est a Uniunii Scriitorilor din România.

Curcubeu

Împrăștiată prin văzduhul uitării
păpădia gândului încremenit
în așteptarea iubirii
face risipă de inocență

strigătul disperat
al naufragaților din dragoste
ar putea să-i recompună gingășia

dar nu face decât să dezlănțuie
mari valuri de tristețe

orizontul
martor la toată scena
întâmpină răsăritul întinerind
cu verde crud infinitul

învăluit în propria lumină
seninul sclipește cuprinzător
și acoperă o parte a nefericirii
cu iluzii proaspete

brațele sufletului tău
cuprinzându-l pe-al meu
știu povestea pe dinafară

o spun înălțând curcubeu
după ploaia de lacrimi a singurătății

Fagure

Liniștea mea dinspre tine
topită în fagurele unei iluzii
se odihnește ca mierea
la adăpostul luminii
se prelinge în răstimpuri
printre așteptări
ca fericirea printre oameni
și fluieră arar
la orele trecerii prin gările pustii
ca aerul hârjonindu-se
prin urechile vântului
doar adierea unei noi speranțe
întrerupe toată această procesiune
a odihnei

în care albinele se prefac a munci
de dragul producției tot mai mari
de dulce
poate vii
înspre amiaza acestei roiri
să-i așezăm împreună cântecul
pe portativele unei noi povești
de dragoste

Sculptor

Valuri-valuri
adierea neliniștilor noastre
desenează pe plajă
cântecul de dragoste
al mării
sub tăpile timpului
nisipul ascultă vrăjit
și privește cum se îmbracă
în aurul răsăritului
o nostalgie tânără
păsările clipei duc nemărginirea
peste linia orizontului
zburând în cor
pe mai multe voci
cu o singură mângâiere
aduc depărtarea aproape
în vuietul ei
îți voi sculpta
absența prelungă
lumina ochilor
și tremurul șoaptei
te iubesc

Mărțișor

Cu lecția de alchimie
a sentimentelor deprinse
la școala înaltă a iubirii
îndrăgostiții pot urca everestul
oricărei încercări
clopoțelul ghiocelului
stând să sune intrarea
într-o nouă primăvară
nu știe nimic
despre amărăciunea sculptată de timp
pe chipul dezamăgirilor
și nu duce povara niciunei vârste
dar amintește
cu aerul lui inocent
că puterea de așteptare a fericirii
uimește infinitul
memoria drumului dintre iluzii
rătăcită în serenada uitării
găsește mereu esența
ea și el
suav mărțișor
perpetuu anotimp al dragostei

Metamorfoză

Ademenit de promisiuni
sufletul meu nu ostenește
așteptându-le rodirea
nu-și pierde răbdarea
punând triluri la cântecul păsărilor

pe când răsfoiește filele poemului
 în care te-a descoperit întâi
 și nici numărând metafore
 în diminețile cu rouă
 ca să le adune
 purificate
 astfel devine ritual
 care netezește calea
 spre răsărit
 mirându-mă
 de această metamorfoză a firii
 simt cum crește liniștea
 din trecerea speranței
 pe aleile inimii mele
 e ca alunecarea de lebdă
 a luminii divine
 pe calea lactee a visului

Vraja

În vraja dimineții
 privirea ta ademeneste răsăritul
 la o cafea
 și îl așază chezaș
 în lumina fericirii
 care mă ia în brațe
 precum dragostea mamei
 plânsul pruncului
 dintr-o pânză de păianjen
 mirată de propria perfecțiune
 clipele se dilată
 și dau lecții despre devenire
 peste pajiștile visării saltă
 îmbrăcați în gânduri colorate
 mugurii primăverii
 și pictează așteptări cu verde crud
 locuiesc în iluzie
 ca secunda în oră
 speranța este veșnicie
 degeaba poezii au altă părere
 zâmbetul tău mângâie tandru
 genele dragostei noastre

Optimism

Dintre iluziile cine știe cărei fericiri
 dintre toate lucrurile
 pe care le cară
 de ici-colo și dintr-o tristețe în alta
 din interiorul ei resemnat
 către marginile realității crude

se disting câteva haine de vreme rea
 un mănunchi de răzlețe amintiri
 o legătură de pungi goale
 să fie pentru orice eventualitate
 norocul surâde uneori celor oropsiți
 ei bine
 din toată această mulțime
 de inutilități utile
 căpșorul unei păpuși
 sfidează legile singurătății
 dimpreună cu himera
 care o poartă cu sine ca pe o ființă
 cercetează neverosimil de albastru
 ochii lumii înconjurătoare
 poate le observă careva
 optimismul

Chip

Agățată de stele
 ca un leagăn de vise
 secera lunii zimțuie norii
 și liniștea înserării
 cu aurită pace
 din ramurile copacilor adormiți
 peste ceașca cu arome prelungi
 ale așteptărilor amare
 și peste pofta de dulce a vieții
 întunericul presară enigme
 printre ele
 o dragoste rătăcită
 de ceata în care o prinsese dorul

trece indiferență
subțire ca o părere
neverosimilă ca o grabă fără rost
de parcă ar merge
dintr-o speranță în alta
lumina lunii mângâie umbre
în ecoul apropiatei dimineți
peste închipuirile mele
chipul tău așterne răsărit

Absență

Visul pe care mi l-ai împrumutat
l-am despletit în cărări
de plimbat dorul
pierdut în iluzii
pentru derutarea somnului
rămas de veghe insomniacilor
mă strecur prin aburii nopții
ca ecoul liniștii
prin întuneric
poate îți ating sufletul
absența ta începe să doară
mai mult decât a luminii
visul destrămat
în care am crezut împreună
s-a ascuns deja
în brațele silențioase ale uitării
în locul lui
îți ofer o singurătate intactă
mângâierea zorilor
cu lumina răsăritului
va sfârși prin a începe
o alta

Reverie

Harul cuvintelor
de a înălța fericiri
așteaptă în singurătatea clipei
ca dangătul clopotului
în tăcerea bronzului
o liniște de începuturi
trage de timp cu talent
un tablou al nemuririi
e pe cale a se înrăma
din murmur nevăzut
deodată
strigătul unei mirări neștiute
aduce în scenă miracolul
trecerea visului în icoană
se petrece aieva
poate sufletul meu
însetat de puritate
a zămislit această reverie
și i-a dat zâmbetul
și chipul tău
să-mi lumineze calea lactee
a iubirii

(Versuri nepublicate, dintr-un viitor posibil
volum, *Așteptându-te*)

Valentin ION s-a născut la 21 iulie 1970 în Brăila și este absolvent al Liceului Teoretic *Nicolae Iorga* din orașul natal. Este licențiat al Facultății de Filozofie din Iași, promoția 1997, activând apoi ca profesor de filozofie în cadrul Liceului Agricol (azi, Liceul Tehnologic *Gheorghe K. Constantinescu*) din Brăila. În ceea ce privește activitatea sa literară, acesta scrie poezie, eseuri mistice, proză de scurtă și de lungă întindere și piese de teatru. Este pasionat de asemenea de pictură abstractă și muzică clasică.

Orașul

Mă simt aici ca-n cimitir
Oraș anost și insipid
Ai fața de o oarbă sticlă
Și capu-mpodobit cu zid.

Aș vrea să zbor spre cerul 'nalt
Dar aripele îmi sunt grele
Și-n zborul meu crud mă lovesc
De cabluri negre, nu de stele.

Astfel rămân în miezul tău
Și mă târăsc pe caldarâm
Și pân' la moarte îmi dau seama
Că tu îmi ești singurul drum.

Lecția

Învățați de mici
Că viața e un fir
Ce duce către moarte
Ce duce-n cimitir

Vrem a zbura acum
Spre spațiile vaste
Târziu! Cuie-s bătute
În aripile noastre.

Și ne-ntrebăm ce-i asta
Viața cu-al ei fir
Și ne-amintim povața
Că totu-i cimitir.

Cum să mai zbori la cer
Când de mici ne-nvață
Că Învierea-i poantă
Și dincolo nu-i viață.

Pământul

Unde să ne ducem oare
Când toți suntem închiși aici
Pe un pământ ce ne-amăgește
Cu mituri, basme cu pitici.

Ne învărtim zilnic pe el
Și ne-nfructăm din carnea lui
Ce ne-nvrăjbește-n suflet drastic
Cu pofta durând ca un cui.

Pământ rebel prin spațiul vast
Când te privesc intru-n delir
Căci de când există omul
Tu-i ești și vis, și cimitir.

Poem

Și mă târăsc atât de greu
Pe caldarâmul insipid
Și mă întreb: unde mă duc
Spre poarta cărui altui vid?

Căci nu găsesc nicio speranță
De care sincer să mă mir
Când ies în stradă, de fapt ies
În spațiul unui cimitir.

Și plâng în mine trist și greu
Precum un învechit clavier
Și simt în trup zvâcniri și chin
O, Doamne, un alt cimitir!

Vasilica MITACHE este absolventă a Facultății de Litere din cadrul Universității *Dunărea de Jos* din Galați, unde a urmat și programul de masterat în *Teoria și practica textului*.

Colaborează cu numeroase reviste culturale și publicații literare. Versurile și articolele sale au apărut în revistele *Dunărea de Jos* (Galați), *Ex Libris* (editată de Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila), *Analele Brăilei*, *Grai românesc* (Editura Liric Graph) și *Steaua Dobrogei*.

Este prezentă în antologii literare și participă la festivaluri de profil, obținând mai multe premii, printre care: Premiul *Fănuș Neagu* și Premiul *Exceelență în literatură* în cadrul Campionatului Mondial și European de Poezie, precum și Premiul III la festivalurile-concurs *Zbor spre desfrunzite stele* și *Iubirea ca o poezie*. Textele sale sunt prezente în antologii precum *Campionatul Mondial de Poezie*, *Inserții literare europene*, *Zbor spre desfrunzite stele* și *Iubirea ca o poezie* (Editura Liric Graph)

În anul 2022, publică volumul de poezii *TU sau EU*, apărut la Editura Liric Graph.

Caii verzi

Te-ascund la adăpostul gândurilor mele
Să te feresc de vânt și ploaie
Dar ritmul ploii te-atrage dând glas ropotului
cailor verzi
Și-odată cu amurgul te pierzi dincolo de orizont
Unde eu nu-ți pot urma hergheliile tale.

Mi-aș dori să lași caii
Să pască pe câmpia mănoasă a gândurilor mele
Dar nu-i pot ține lângă mine atât timp cât tu fluierei
Și-ți urmează-n în largul cerului și-al mării
Sufletul curat ca lacrima ce încrețește obrazul.

Mi-aș dori să-mi iau inima în dinți,
Să merg dincolo de neputință,
Să urmez calea hergheliilor tale trecând peste valul
Care-ncearcă să smulgă viața din mine.
Să îmi dau voie să fiu altfel,
Să spun că nimic nu contează mai mult decât
caii tăi verzi.

Dar eu... nu-s decât roaba celei
Care se-agață disperată de mine
Și încearcă să șteargă urmele cailor verzi
Pe care m-aș jertfi să le pot atinge.
Tu lasă caii să plece-nainte! Să nu îi omoare.

Ce-ți pasă?

S-a ascuns sub ramurile bolții,
Să simtă atingera vântului din zori.
Și călătoare printre nori, întindea mâna
Ca păsări să se odihnească-n zbor.

Și uneori în hora stelelor când se prindea
Ea loc n-avea în Ursa Mare
Nici printre puii cloștii
Nici în car că toate-s numărate.

Și de singurătate în zbor se cufunda,
Se mistuia plângând în zori
Peste petale parfumate pe care le trezea
Să învieze viața pe pământ.

Și leagăn își făcea din firea ei.
Din trup îi radiau scântei
Cuvinte se-așezau în mintea ei
Ce-o bucurau și-o înfiorau până la oase.

Peste tot o purta gândul
Și-i sădea în trup cuvântul
Și sufletul cu greu îl reținea
Când tot mai sus înainta.

Mii de stele, același chip
Strălucirea le diferă.

Și viața lor e efemeră
Când una cade, alta vine.

Și cum privea sorbind din ele
O stea plâpândă lumina căzând.
S-a aplecat prea mult s-o prindă
Urmându-i soarta spre pământ.

Înalt e cerul, lat pământul.
Unde și-o săpa mormântul?
Printre stele înghețate?
Printre flori înmiresmate?

Ce-ți pasă ție, privitor de stele,
De astăzi sunt sau nu mai sunt.
Doar cerul de va lăcrima
Când voi pleca spre cripta mea.

Sfera

Cine a sădit nenorocul
În mângâierea noastră
Ne-a rătăcit în noaptea deasă.
Speranța a licărit pe val o vreme
Apoi furtuna a adus tăcere.
Când în amonte te-ai înstrăinat
Râul a devenit involburat și rece
Și nimeni nu l-a mai putut trece.

Atunci a încremenit natura
Și ție ți-a încremenit făptura
Când neîncrederea a dorit să sece
Speranțe în suflute și râuri la izvoare.
Ce rost ar mai avea întâlnirea noastră
În albia râului secăt căruia i-au murit peștii
Dacă noi nu vom mai putea fi o sferă?

Întoarce-te!

De vei pleca în zări să colinzi țarmuri noi
Să fugi de amăgire, să crezi în adevăr
Căci numai el îți luminează al tău drum
Și amăgirea o transformă-n scrum.

Știu că acolo te așteaptă zarea
Ce-o simți în răsuflarea mării

Dar nu uita că odată ce te-afunzi în ea
Scăpare nu vei mai avea.

Și val pe val se poartă
Și-ți țese altă soartă ca a lui Ulise odată
Iar tu o crezi adevărată.
Căci viața de-amăgire îți va fi purtată.

În spuma ei vezi străluciri de diamant
Și printre stele gândul ți-e purtat.
Tu, nu uita că ai iubit odată și cerul și pământul
Chiar dacă astăzi apa ți-a înghițit cuvântul.

Înalt e cerul, vastă-i marea
Tu, cum de ți-ai pierdut cărarea?
Când păsări obosite-n zbor
Primesc al energiei dor și se întorc la cuibul lor.

De vei vedea regina încoronată-n zori
Nu dispera s-o prinzi de printre nori
Chiar dacă nebunia jocului te-atrage
N-o însoți că visul se va sparge.

Mai bine cată drumul tău
Chiar dacă nu-i alături de al meu
Din rătăcirii doresc să te întorci
Și amăgirea s-o sufoci.

Nu l-a uitat niciodată

Nevastă, azi vei primi în dar
Aceste decorații ce le-am plătit
Prin sunet de obuz, cu sângele meu cald
Ce-n glie mi s-a scurs.

Străpuns de gloanțe ieri,
Azi țara și-a croit un drum prin mine
Și trupul mi-i hotarul la care se oprește
Să dea seamă toți ce-or pătrunde mișelește.

Chiar dacă anii în urmă nu te vor lăsa
Și drumurile ți le va rări, știu că tu,
Târâș vei veni de Înălțare cu lumânări, colivă și flori
La monument să înalți un bocet spre sufletul meu.

Statuia mea sculptată în sufletul tău de văduvă
Primește azi sfințenia în zi de Înălțare
Și-a ta conștiință s-ar zbate-n suferință
De n-ai veni la troiță până vei intra în neființă.

Iar când spre mine vei veni cu-adevărat,
Cărare ți se va face prin armata celor drepti
Primiți pe veci în regatul cerurilor.
Eu sunt aici tânăr, eroii nu îmbătrânesc.

Și tu vei întineri atunci, draga mea,
Pentru toate lacrimile pe care le-ai vărsat,
Pentru copiii pe care i-ai crescut singură,
Pentru tot ce-ai pățimit în lipsa mea.

Pe pieptul neînsuflețit lucesc decorații primite
Ce au ținut loc de cuvinte
De la cel care ar fi trebuit să o alinte.
Ce mândră merge să le înmâneze soțului ei în
morminte!

Ratarea

Când a trecut dincolo de oglindă
Și-a întâlnit prezentul și viitorul
Despre care credea că nu-l mai pot atinge
Și că trecutul l-a iertat.
Dar cât poate rămâne acolo
Într-o imagine transfigurată?

Într-o zi când oglinda s-a spart
Și măcelărind zilele, a aflat
Că nu i-au mai rămas multe

Și trecutul îl va prinde din urmă.
A avut o ultimă șansă,
Să renunțe la masca ipocriziei
Și primind destin de liliac,
Să meargă în peșteră
Unde va trebui să decripteze
Pe pereți umbra și flacăra lui Platon
Și să însoțească oamenii lui.
N-are voie să mai rateze nimic.
Altfel se va întoarce în infernul
Pe care l-a creat pe pământ.

Lumina lui Platon i s-a părut fabuloasă
A vrut să o ia să o vândă
La masa la care și-a jucat ultima carte
Știind că preț în lume n-are ceva atât de mare.
Și ruinat, și-a ratat șansa de a-și salva viața
Prin frumusețea sufletului curățit de purificare.

Acum se-îndreaptă spre fântâna din Valea Seacă
Pe cumpăna căreia se cântăresc fapte vechi și noi.
De ce înclină cumpăna cele ce-au ales calea aspră?
Și ce mândre se ridică cele împinse de vanitate!
Dar care din ele vor fi binecuvântate?

(Poezii publicate în volumul *TU sau EU*)

Epigramă

Ionel NEGRUȚ (pseudonim literar – Günter O'Neil) s-a născut la Brăila, pe 4 decembrie 1945. A studiat la Facultatea de Electronică și Telecomunicații, Universitatea Politehnică București, pe care a absolvit-o în anul 1969, apoi a profesat ca inginer. Încă din liceu a fost atras de rebusuri, inițial fiind doar dezlegător, apoi creator de rebus. Din anul 2001, descoperă epigrama ca modalitate de exprimare artistică. Este membru al Uniunii Epigramiștilor din România, membru al cercului rebusist GRILA Brăila, membru al Cenaclului literar *Casa Speranței* al CARP *Ana Aslan* Brăila. A publicat rebusuri și epigrame în numeroase ziare și reviste din Brăila, dar și din țară: *Lupta CFR*, *Actualitatea*, *Ancheta*, *Brăila*, *Epigrama*, *Rebus Flacăra*, *La drum*, *Haz de necaz*, *Casa Speranței* etc. Textele sale sunt cuprinse în mai multe antologii de umor: *Ionii epigramei românești*, *Raiul și Iadul*, *Caragiale în mileniul trei*, *Măria Sa*, *Țăranul*, *Lumea haimanalelor*, *Gânduri în 4 rânduri*, *Două pe față, două pe dos* ș.a.

De-a lungul carierei sale, a obținut mai multe distincții: între 1994-2025, a obținut 21 de titluri de campion al județului Brăila, din care 7 în *Top 12*, la Campionatul Național de Compunere *Rebus Flacăra*. La concursurile naționale de epigrame, a primit patru premii I, un premiu III și trei mențiuni.

Vis la vârsta a treia

Mă privea femeia nud
Cu păcatele lumești
Și-mi spunea ce vreau s-aud:
Moșule, ce tânăr ești!

Prefață matrimonială

Mâna când o să mai cer
Voi lăsa din start tocmeala,
O contabilă prefer
Ca să-mi țină socoteala

Dedublarea morții

La vârst-a treia, spre liman,
Bărbații au o separare
Întâi le moare un organ
Pe urmă mor de supărare.

Mariaj la vârsta a treia

Un înger păzitor credea
Că-l duce-n Rai vreodată
Dar l-a băgat în Iad să stea
Un drăcușor de fată.

Și una și alta

L-a luat cu nasul mare
Ca mai des să o seducă
Dar vedea și-o ușurare
Mai ușor de nas să-l ducă.

Conviețuire în bloc

Greu mai trece luna
Nu scap de vecine,
Am deasupra una,
Una stă sub mine.

Văduva cernită

Deznădejdea o cuprinde
Dar constată după șoc
Că și negrul bine-o prinde
De mijloc.

România liberă

Practic în democrație
Noi parcurgem o etapă
C-o credință *sine die*
Regi avem, dar vrem și *papă*.

Vara unui urmărit penal

E căldură mare
Îl cuprinde frica,
Nu mai e răcoare
Nici la mititica.

Cerere și ofertă (1)

Dumnezeu să dea o ploaie!
Se ruga țăranul frânt...
Și-a plouat ca să-l îndoiaie,
Dar cu taxe pe pământ.

Cerere și ofertă (2)

O, Țepeș, vino iară!
Se lamenta săracul
Și ruga-i ascultară
Că l-a văzut pe Dracul.

Globalizare

Cardul non de sănătate
Schimbă viața și te-mpaci
Astfel fără doar și poate
Toți ajungem cardiaci.

Unor experți în artă

Comparând cu-n alt desen
Vasul din natura moartă,
Plagiat, strigară-n plen!
Ele seamănă la toartă.

Economie electorală

Cum la vot e cheltuială
Vă propun ca în dotare,
Să avem catedre-n școală
Toate urne de votare.

D' ale gurii

Carne, lapte infestate
Nu mai poți nimic să iei
Dar românii nu pier, frate,
Se *mănâncă* între ei.

Vadul pierdut

La nea Ursu-n prăvălie
Șoarecii s-au pus să roadă
Nu mai fac filozofie:
De-asta n-are Ursu coadă.

Tratament naturist

A băut pelin frecvent
Pentru bilă, pancreas
Acesta da, medicament!
Comentau la parastas.

De voie, de nevoie

La iarbă verde a ieșit
Aproape urbea toată,
Apoi urgent s-a îngrădit
C-a devenit privată.

Atenții potrivite de 8 Martie

Azi cadouri v-am luat
Nu-ți fă semnul crucii!
Pentru tine un halat
Soacrei-i dau papucii.

Potriveală

La un filtru, beat fiind,
Alexandru Pop Ion
S-a recomandat duhnind;
Numai... *Alexandrion*.

Vatican

Țară de poveste
Unde credincioșii
Nu-și doresc neveste
Doar *Scufițe Roșii*.

Dorința unei femei rușinoase

În Iad s-ajungă vrea
Să fie toată-n smoală,
Decât în Rai să stea
Mereu în pielea goală.

Optică părintească

Vor să-l dea la meserie
Că liceu-i de prisos
Nu doresc și-al lor să fie
Un copil licențios.

Electorală

Cu ardoare, dând din mână
Promitea mulțimii tot
Dar ales de-o săptămână
Începu să-l doară-n cot.

Perseverența ginerelui

Când și unui măștișor
Îi găsi cusurul
Soacrei, sus la gât cu dor,
I-a legat doar șnurul.

Socială

Și-a lăsat acum nevasta,
Pe Speranța n-o mai vrea,
Că-n democrația asta
Foarte mulți trăiesc cu ea.

Decor estival

Fetele aproape goale,
Pe saltele, saltă-n larg,
Iar un june, dând târcoale,
Face pluta cu catarg.

Proză

Codruț BACIU s-a născut la Buzău, în 1985. Este antreprenor, activist civic și copywriter. A studiat la ASE București și a urmat un master în Business la Université de Fribourg, Elveția. A scris despre tenis și publicitate pentru platforme precum Treizecizero.ro și IQads.ro, iar proza sa scurtă a fost publicată în LiterNet și Revista de Povestiri. În 2025, a câștigat Concursul de Debut al Editurii Polirom cu volumul *Împărăția cerului și a eclerului*.

Rose Bowl

Cel mai mare din gașca de colecționari eram eu. Și cel mai disperat. Uneori, mă trezeam noaptea înfricoșat de câte un coșmar în care vulpi sălbatice, albe ca zăpada din Alpi, îmi găseau sub pat albumul cu abțibilduri și mi-l mâncau. Azi, copiii cred că le spun stickere sau autocolante, dar noi le spuneam abțibilduri cu fotbaliști.

Intrasem la cel mai important liceu din județ. Urma să mă pregătesc patru ani de zile ca să intru la Drept sau la Automatică. Bunicul îmi dăduse generos astea două variante, ceea ce mă umpluse de bucurie, pentru că inițial alesese pentru mine Dreptul și atât. Bunicul fusese comunist convins, probabil turnător, sforar dintre cei mai duri și mai dedicați. Să fi prins vremurile potrivite, probabil ar fi fost tortionar apreciat, aici aproape, la Râmnic. N-a fost să fie, dar tot ștab a ajuns. Și a rămas, pentru că Revoluția nu a schimbat mare lucru la noi în oraș. Cam aceiași directori de școli, de fabrici și așa mai departe. Eu eram Proiectul lui, miza lui cea mare, felul în care își putea justifica lucrurile rele pe care le făcuse. Mai ales după accidentul alor mei, obsesia Bunicului pentru viitorul meu luase amploare. Dar atunci, sub duzii de la *Eminescu*, plescăind gumă Turbo și făcând schimb de abțibilduri cu un grup tot mai mare de copii colecționari, habar n-aveam ce aveam la ușă, ca să zic așa.

Eram conștient de puterea și influența pe care le aveam în grup, dar puneam asta pe seama faptului că, la cincisprezece ani, eram, cum spuneam, cel mai mare de-acolo, nicidecum că toți puștii din cartier aveau părinți normali, deci prudenți și temători, care le puseseră în vedere să nu se pună cu mine, să nu mă supere și așa mai departe. În oraș, istoricul lui Tataie era ghicit, intuit, comentat încetîșor. Eram cam singurul cu bani în buzunar, chiar dacă nu primeam prea mulți, pentru că îl bătrân voia să păstreze aparențele. De cum primeam câteva bancnote, mă duceam la chioșcul de ziare de la colț, ca să-mi iau plicuri. Până și doamna vânzătoare știa cine sunt și din ce familie vin. Într-un plic erau șase abțibilduri cu jucători, steaguri de țări sau stadioane. Abțibildurile astea le lipeam într-un album ce se cerea completat. Erau 473 de căsuțe de umplut, iar șmecheria era să cumperi, dar să și faci schimb cu alți colecționari, când se adunau dublurile. Unele abțibilduri valorau mai mult ca altele. Marocanii erau greu de găsit, portarii suedezi la fel, stema Braziliei se dădea cu 2000 de lei, iar în general, piața neagră pentru abțibilduri înflorise. Intraseră în joc părinți, frați mai mari, bunici, proprietari de chioșcuri și magazine. Era nebunie, iar cel mai mare nebun eram eu. Însă chiar și pentru colecționarii afurisiți, obișnuiți să primească mereu tot ce își doresc, vine un moment în care realizează că banii nu pot aduce totul. Pentru cei săraci, acest moment vine greu sau deloc: dacă albumul e completat în proporție de numai cincisprezece la sută, de exemplu, fiindcă n-ai bani să cumperi abțibilduri, evident că te bucuri de procesul completării mai mult timp și nu-ți pui problema dublurilor și triplurilor. Dar eu ajunsesem în punctul în care aveam albumul completat 99,998%. Acest procent exact arată că îmi mai lipsea un singur abțibild pentru a completa albumul.

După știința mea, eram singurul din oraș care în acea toamnă timpurie de la începutul anilor '90 avea albumul practic completat. Ca să ajung acolo, am cutreierat nu doar orașul nostru după locuri unde se vindeau plicuri, ci, de la o vreme, orașele țării, alături de bunică-miu, în delegațiile lui. Intuisem corect că Aradul, Brașovul, Clujul și altele beneficiau de transporturi mai variate de abțibilduri. La o librărie din Florești, mi-au picat Laudrup și Panduru, pe care în oraș la noi nu-i văzusem la absolut nimeni. La Craiova am găsit un chioșc care vindea abțibilduri la bucată, de unde am putut să cumpăr trei italieni și un marocan foarte rar. Apoi a venit episodul Slobozia care m-a marcat mult timp. Ne-au

călcat hoții și mi-au furat albumul de pe bancheta din spate a Audiului nostru. Bunicul își lăsa adesea mașina descuiată, nimeni nu îndrăznea să se apropie, darămite să încerce s-o deschidă, dar hoții de Ialomița nu păreau să știe de la ce vine acronimul MAI de pe numărul de înmatriculare, așa că au luat tot. De fapt, acesta a fost norocul meu, că au luat tot. S-au lăcomit și i-au săltat și actele bătrânului. Vulpile din vis au venit deci în miezul zilei, într-o benzinărie din Slobozia, și au luat forma unor șantieriști săraci și slăbănogi.

Bunicul l-a sunat direct pe șeful Poliției din oraș și i-au prins pe amărâți în mai puțin de două ore. Cică s-au îmbătat și au vrut să facă o glumă. La aproape 61 de ani, Bunicul era înalt și nu chelise deloc. Avea o claie albă de păr în cap, deși pe brațe și pe degetele de la mâini părul negru și des îmi amintea de cimpanzeul din *Capcana Timpului*. Respira greu, pentru că avea probleme și cu septul, și cu fumatul. I-a privit pe cei trei hoți aliniați și le-a zis:

— O glumă, deci. Și când vreți să glumiți, voi furați de la oamenii cinstiți, măi băieți?

Glasul lui suna atât de catifelat, că hoții prinseră a zâmbi, ca elevii atunci când sunt muștrați de un profesor cu reputație de fraier.

— Între voi, de exemplu. Când glumiți, tot așa faceți, vă luați portofelu’? Jucăriile la copii?

Nu mi-a plăcut că numește albumul meu cu fotbaliști *jucărie*, dar am tăcut. Vocea i se agravase un pic.

— Cum ar fi să vă fur și eu hainele acum și să vă trimit acasă în pulili goale?

Hoții nu mai zâmbeau. Nici nu mai clipeau. În holul poliției, lipiți de peretele gălbui, arătau ca Ceaușeștii înainte să miroasă totul a praf de pușcă. În secție mirosea doar a hârtie proastă și umezeală.

Bunicul le-a cerut să scoată tot ce au prin buzunare și rucsacuri. Chei, vreo două sute de lei fiecare, niște chipsuri vechi, monede multe, borseta lui, albumul meu și vreo douăzeci de plicuri nedescăcute cu abțibilduri. Mi-au sticlît ochii, pe-alea nu de la noi le furaseră.

— Astea sunt toate ale mele acum, le-a zis bătrânul. Ca o glumă.

Hoții clipeau din nou. Credeau că au scăpat ieftin, văzuseră puterea lui bunică-miu în ochii șefului poliției. Dar cercul nu se terminase. Bunicul m-a pus să iau totul de pe jos. Pradă de război. Nu i-a dezbrăcat. S-a apropiat de ei, umbra lui de condor s-a așezat peste toate cele trei corpuri micșorate de frică. Și iarăși nu mai clipea nimeni. Băuse un șpriț cu șmecherii din instituție, mirosea de la o poștă, dar se pilea greu și doar la ocazii. Nu știu ce ocazie fusese acolo, dar băuse. Și-a scos încetîșor cheile de la mașină din buzunar și într-o fracțiune de secundă l-a lovit pe cel din mijloc, cel mai înalt, direct în frunte. Sângele și-a ales trei direcții principale pentru a țâșni voios: simetric, spre cei doi complici, respectiv pe fața șefului poliției, care nici n-a clipit. Ca Iisus pe cruce, hoțul lovit și-a primit pedeapsa demn, în vreme ce ceilalți doi au așteptat niște lovituri care n-au mai venit. Am pus totul într-o sacoșă și-am plecat acasă. Pe drum, am deschis cele douăzeci de plicuri și mi-au picat patru abțibilduri pe care nu le aveam. Nu m-am simțit vinovat. Bunică-miu n-a rostit nici un cuvânt tot drumul, era parcă rușinat că l-am văzut în felul acela, dar totuși mândru de el – da, ar fi fost un gardian bun la Râmnic.

Am strâns și am lipit, am lipit și am strâns, săptămâni la rând, abțibilduri. Nu știam ce e aia dopamină pe atunci, dar neuronii dopaminergici lucrau cu spor în creierul meu de copil. Când desfăceam un plic, urechile mi se desfundau parcă și puteam auzi o muzică a lumii pe care știam că alții nu o pot accesa. Aveam mii de abțibilduri cu care nu aveam ce face și din care le mai ofeream celor mai slabi și mai săraci, prietenilor mei, ca să le cumpăr bunăvoința în cazul în care le picau acele puține abțibilduri de care eu mai aveam nevoie. Nu voiam să le dau nici prea multe, ca să nu se apropie de rezultatele mele nemaipomenite.

Și tot așa, până când ajunsesem să concurez nu cu ceilalți copii din oraș, ci doar cu mine însumi, precum marii campioni. Mă resemnasem cu gândul că doar răbdarea mă va scoate la liman. Răbdarea și norocul îmi vor scoate în cale acel abțibild: stadionul Rose Bowl din Pasadena, acolo unde Brazilia învinsese în finală Italia cu 3-2, la penalty-uri, după faimoasa ratare a lui Roberto Baggio. Ah, Robbe, tu vrei să-l uiți, eu îl căutam disperat!

O sâmbătă parșivă a schimbat totul. Îmi amintesc ziua aia de parcă ar fi fost ieri, și nu acum douăzeci de ani:

Bara de covoare, ocupată, culmea, nu de covor. Mikele ținând țigara cu două crenguțe, să nu-i miroasă degetele acasă. Cătălă și Miruță jucând perețel la blocul de garsoniere, Bebica mâncând un ciorchine de strugure găsit pe jos. Eu și Dorin dând mingea de la unul la altul, în timp ce stăteam în fund, pe bordura mai înaltă, montată greșit. Dar mai ales mi le amintesc pe Zina și Mirela, gemenele care driblau la infinit și nu-mi dădeau pase niciodată și pe care le iubeam în secret. Nu erau identice. Zina avea părul negru și își purta bretonul lung ca poneii din desene animate. O aluniță în formă de ghindă îi crescuse în timpul pubertății fix într-una din gropițele obrazilor care se înroșeau când rata singură cu portarul. Soră-sa Mirela se tunde mereu scurt, avea ochii mici și calzi, dar sârea la bătaie din orice. Băieții o respectau, fetele o evitau. Se născuse la aproape 24 de ore după Zina, iar asta o omorâse pe maică-sa. La propriu. Sau cel puțin așa îi repeta taică-său când se îmbăta.

În sâmbăta aia, am pierdut respectul tuturor, dar nu de asta mi-a păsat. Ci de privirea gemenelor. Abia atunci au părut identice. Identice în dezamăgirea lor.

Când Raton s-a oprit la zece metri de mine, timpul s-a dilatat așa cum mai citisem prin unele povestiri. Își luase un singur plic de la chioșc, nu avea niciodată bani de mai multe. Unul pe săptămână, că tre' să mai și mâncăm, îi spunea bunică-sa. Aveam asta în comun cu Raton: pe amândoi ne crescuseră bunicii. Doar că eu eram băiat de oraș, iar el făcea naveta în fiecare zi de la Pârscov ca să vină la școală. Erau școli și mai aproape, dar bunică-sa avea ambiția asta, să învețe nepotă-său în orașul cel mai mare al județului. Nu țin minte să-l fi văzut vreodată pe Raton fără cearcăne, încă de când era foarte mic. La 5 și 58 dimineața se urca în tren, probabil adormea imediat cu ghiozdanul lipit de coaste, ca să nu-l fure nimeni, erau mulți navetiști care veneau de peste tot și munciau la *Sîrmă*, în zona industrială. Nehoiașul troncănea încetisor, cădâm-cădâm cădâm-cădâm, trecea prin Măgura și Unguriu, unde staționa câte trei minute, apoi cobora dintre dealuri mici și nu se grăbea până la stațiile finale, Berca, Cîndești și Buzău, acolo unde controlorul probabil că-l trezea pe Raton, mai mult sau mai puțin răstit. Avea o mătușă la care mânca după ore, apoi juca fotbal cu noi în hainele de școală, până seara, când avea singurul tren care-l ducea înapoi acasă, alături de sute de femei și bărbați la fel de obosiți ca el.

Raton a deschis încet plicul. Tacticos, la fel de lent cum pășea el de obicei. Am simțit mirosul fin al autocolantului părăsind adăpostul hârtiei de plic. Procesul ne era atât de familiar tuturor și încă îl iubeam la fel ca-n ziua când îl descoperiserăm, așa cum iubesc adulții somnul de după-amiază. Privirea lui Raton a rămas impasibilă până la ultimul abțibild, când a făcut deodată ochii mari. Avea oricum ochii mari, că de-aia îi ziceam Raton, dar privirea aia nu i-o mai văzusem. M-am ridicat de pe bordură, mi-am scuturat fundul de praf cu palmele și m-am îndreptat spre el, mărunțit de o spaimă ciudată. Nu și-a ridicat privirea, dar m-a simțit. Când în sfârșit s-a uitat la mine, eram suficient de aproape să văd ce ținea în mână: un dreptunghi cu roșu, gri, verde. Speram să nu fie, dar era: Stadionul Rose Bowl, în toată splendoarea sa nemaivăzută. Ceilalți copii s-au strâns în jurul nostru, atrași ca furnicile la o bomboană pe asfalt. Bomboana era în mâna nenorocitului de Raton. Mi se uscăse gura și nu-mi venea s-o deschid. M-a salvat Săndulache:

— Ratoane, să moară mama, ăla e stadionu' de-i trebe lu' Găboanță?

Săndulache era tovarășul meu. Îl băteam foarte rar și îi cumpărasem bunăvoința cu sute de abțibilduri, de-a lungul timpului, pentru albumul lui. Știa la perfecție ordinea în care l-am completat pe al meu, iar misiunea mea devenise misiunea lui: să găsim ultima piesă de puzzle.

Raton s-a uitat la el ca la un scuipat în drum.

— Îi zice Rouzbol la stadion, băi țară! Și uite ce frumos e!

Cu mintea de-acum, știu că ceea ce pentru unul e câștig pentru altul poate fi pierdere. Adică pierdere reală, nu doar invidie mică. Ca la lecția de psihologie în care profesoara ne zicea despre etapele pierderii și așa mai departe. Stadionul acela, în posesia lui Raton, a însemnat pentru mine doliu. Și uitându-mă înapoi, îmi dau seama că m-am comportat ca un văduv. Un văduv dement.

La margine de ape...

Daniel KIȚU

În acel an Dunărea înghețase bocnă. Era o iarnă foarte aspră și tocmai că lupii adulmecau neobișnuit de aproape. Câmpia încremenise, cu apele ei cu tot și lupii forfoteau a foame și-a moarte. Bunica simțea că Alba pierise și că țipătul acela, care le sfredelise somnul era groaza cățelei răpite de lup.

Băiatul n-a crezut o vreme. Era încredințat, nu știa de unde și de ce, prin gândul lui, că Alba nu plecase, că era o cățea năzdrăvană, care știa să se apere de rău. Misterele câmpiei înghețate sunt, însă, de nepătruns. Odată cu dispariția Albei s-a mai petrecut atunci un lucru teribil. Era ceva de necuprins în satul de peste Dunăre. Era și moarte de om, cu fiară însetată de sânge, dar copilul gândea doar la cățeaua lui dispărută.

Nenea Vasile Tomoloacă, vecinul de peste uliță, a murit cumplit. Sfârșit de speriat pentru copilul din el, care tânjea după cățeaua lui dispărută. Și glasul sugrumat al bunicii tot explică, zgâriind aerul ciudat... *copile, lupul nu atacă om viu... Niciodată...*

Nenea Vasile era cu băutura proastă de la cârciuma din Margine. Așa botezaseră sătenii cârciuma... De la Margine. Acolo își tot făcea veacul nenea și bea nemăsurat de mult. Femeia lui se plângea că mai mult dormea prin șanțurile oamenilor decât în patul ei.

În noaptea aia, când cu tot coșmarul cu Alba, nenea era beat mort, după Margine și a căzut, n-a mai știut de el. A înghețat bocnă. Era cumplit de frig pe vremea ceea. Și lupii, bată-i moartea, cum înjura în singurul ei fel, buni, l-au sfâșiat.

Țipătul femeii lui a sfredelit visarea vecinilor pe la ivirea zorilor, atunci când somnul e mai greu. Buni s-a speriat, a ieșit în curte, apoi s-a dus la vecina. Tot povestea, după aceea, că l-a găsit pe nenea ca adormit. Căzuse, fără să știe, dintr-un somn într-altul. Într-un fel, n-a mai știut nimic, nici de îngheț, nici de colții năvăliți la sânge ai lupilor.

A sfătuit-o pe văduvă să-l cheme degrabă pe moș Toma pentru sicriu. Imediat, au deschis ușa și ferestrele odăii în care duseseră mortul. Trebuia musai apă curată de la fântână să-l spele până nu înțepenea. Muieria lui părea pierdută. Buni a făcut mai toate cele cuvenite. Avea femeia oală nouă? Trebuie și puțină apă sfințită! Pe urmă s-o punem la picioarele mortului ca să se scalde și sufletul pe lumea de dincolo.

S-a mărturisit și s-a cuminecat nea Vasile cu sfintele taine?

De unde? A murit pe nepusă masă. Femeia lui, cârpă de plâns, zace lângă el și nici nu-l vede. Spălați-l, tăiați-i unghiile să nu-l cate diavolul!

Frumos spălat și scaldat, nea Vasile Tomoloacă se înfățișează curat înaintea Domnului, iertate să-i fie toate păcatele! L-au ras și l-au pieptănat îngrijit și au tăiat un smoc de păr. Moș Toma s-a căznit de-a scos un cui din rostul lui, de care-atârna icoana Născătoarei de Dumnezeu și-n borta ceea a-nghesuit smocul peste care-a bătut la loc cuiul pentru norocul casei mortului. Să se păstreze oarece de sufletul celui dus dintre noi, se tot văietau muierile...

Au luat pieptenele de pieptănat mortul și săpunul de spălat trupul și le-au așezat la picioare-n sicriu. Se-ngroapă cu nenea să nu mai fie peste noi povara morții sufletului care-aleargă peste acope-rișuri și peste lumea asta îmbălată de ură și neștiință.

Oamenii l-au chemat pe popa din satul vecin să vină să facă tot ce trebuia făcut mortului.

Omul lui Dumnezeu nu era cine știe cine sau cine știe ce. Gâtul gros, ochii ca de chinez, dar bulbucați într-un fel neobișnuit (cred că avea vreo boală, ceva), torsul ca de bolnav și picioarele cocârzate – avea buzele mereu năclăite – era ceva de speriat și, cu timpul, oamenii învățaseră să nu-l bage în seamă. El era doar preotul de pe acolo, numai că atunci, acolo nu mai era nimic în sensul normal al lucrurilor. Acolo devenise un niciunde și un nicăieri.

Temându-se de Dunăre, de volbura ei neașteptată, popa a spus că nu merge. S-a oprit, stană de piatră în fața femeilor cernite, și vorbele l-au părăsit. Ochii nădușiți de plâns ai muierilor cerșeau ceva. Popa nu părea popă. Parcă era de din altceva. Un strigoi rătăcit prin povestea lor cu mortul nedumirit

peste drumul lui prin întuneric. Atunci, de mai departe, mai dincolo de cercul femeilor, oamenii au strigat că au barcă. Preotu-a văzut și-a țipat la ei că barca nu are fund. Oamenii au găsit fund pentru barcă. Au aruncat niște paie, crengi în ea, i-au arătat popii. Au tras barca pe gheață, dar n-a fost slujbă. Popa n-a vrut. I-era frică de gheața Dunării, *că frate-miu a murit înecat în Dunăre, iarna*, tot bâiguia. Barca era numai un schelet de lemne și frica de preot se cuibărise-n furia oamenilor.

Și cum au dus mortu' la groapă? Păi, cum? Cum, necum, a fost mai om dascălul. A trecut el Dunărea bocnă cu scheletul de barcă. A cântat el la căpătâiul mortului. L-a dus el la groapă de l-a stropit cu vin și cu ulei sfințit, i-a făcut cele de făcut și a vârat sicriul la cele veșnice. Oamenii-și făceau crucile, printre lacrimi și oftaturi și-l blagosloveau că bun om îi dascălu' nostru și sfărâmau cuvinte grele printre dinți către păgânul de popă.

Îi mai spuneau oamenii de prin satul de peste Dunăre, Tutunaru. Porecla îl urmărea ca și patima de iarba dracului. Nu se putea elibera de ea. Mormăia deseori că fiecare suflet are slăbiciunea lui. Tutunaru nu putea scăpa de țigară. Fuma pe ascuns, dar nu îndeajuns de ferit. Se spunea că năravul ăsta l-a prins după ce i-a fugit nevasta de-acasă. Oamenii chiar șușoteau pe la colțuri că nu era în puțință s-o facă femeie, că de aia l-a părăsit. Nu o căuta cu săptămânile și tot îi zicea că, de, are slujbele, înmormântările, botezurile, alea, alea și că e obosit, ba fără chef. Fumeile râdeau de el, bărbații-l bestecăiau pe la Margine. Până la urmă i-au ieșit vorbe că nu are drag de femeie, că o fi sucit și că de ce l-au făcut popă...

După vreo câteva zile, într-o noapte a apărut nenea în lumină pe la mijlocul Dunării înghețate. Ieșea din el un cântec sticlos ca masca rece a fluviului înghețat. Erau niște raze care cântau. Oamenii-au zis că venise după frica popii s-o lecuiască.

Tot unchiul a spus că prin sat se vorbise de mortul scăldat în lumină care l-a căutat pe popă să-i cânte în creștetul somnului. Și se mai zvonea că omul lui Dumnezeu a stat ghemuit în capul patului, fără somn și liniște, nopți în șir. A început să liturghisească omul lui Dumnezeu în jurul casei parohiale și-a cântat și-a cădelnițat în zadar. Într-o dimineață l-au găsit râzând și vorbind fără noimă. Cică era-n voroave cu mortul. A rămas popa să slujească într-o altă lume, numai a lui, cu vorbe pe care numai el să le priceapă.

Zarul...

Daniel KIȚU

Zgomotul ajunsese insuportabil și nu zgomotul în sine, ci repetarea lui. Era aceeași și-aceeași cadență-nebunitoare. Mă miram cum de nu deranja și pe altcineva, dar blocul părea de-a dreptul mort, un cadavru de fiare și beton din care orice urmă de suflet parcă se pulverizase.

Am hotărât să iau atitudine. Dacă nimeni, NIMENI nu făcea nimic, trebuia ca inițiativa mea să fie acea fecioară indicibilă pe care-aveam s-o deflozez cu voluptatea unei liniști izbăvitoare.

M-am ridicat...

M-am îndreptat spre ușă...

Am apăsat clanța...

Stați!

Descuiasem înainte de asta? Pentru că am o spaimă patologică! Nu țin EVER, NEVER, ușa deschisă, mai ales când dorm! Mă simt de parcă mii de ochi s-ar holba la trupul meu gol atunci când plonjez în inconștient.

Dacă ușa MEA este deschisă...

Într-un fel sau altul, am bănuiala că fiecare dintre voi are chestia asta, într-o mai mică sau mai mare măsură, sau într-o altfel de piele, mai mult sau mai puțin colorată.

Am deschis. Mi-am exhibit intimitatea, am îndrăznit să-mi dezvelesc foiță, cu foiță, creierul așa cum o femeie și-ar năruia toată lumea exterioară și impenetrabilă pentru a se dăruia, fără niciun fel de inhibiție, primului venit în lumea ei.

Holul era prea lung și prea întunecos, dar asta nu conta. De fapt, nu conta mai nimic pentru că-n timpanele mele cotrobăia el, ZGOMOTUL!

Avea o consistență ciudată, ca și cum o lavă fierbinte și purulentă mi s-ar fi revărsat deodată-n cavitățile urechilor și uram, uram toată liniștea din jurul meu, încremenirea ca de cavou a aceluia bloc.

M-am apropiat, mă apropiam de sursa zgomotului.

Acolo... era o nefirească lumină!

Au început să mă doară ochii! Nu mai suportam și i-am închis! În acel moment am auzit hohotul de râs, dar zgomotul nu a încetat.

Am zărit un bărbat care stătea-n șezut, rezemat cu spatele de perete și picioarele strânse sub el! Nu s-a uitat nicio clipă la mine! Părea că mă ignoră cu desăvârșire. Avea un pahar roșu, de culoarea sângelui, pe care-l zornăia încontinuu și din care tot zvârlea ritmic zgomotul acela aiuritor!

„Ce faci? Ce tot faci aici?”

Inițial nu mi-a răspuns, ocupat fiind să-și continue jocul bezmetic. Mi s-a părut că i se prelinge salivă pe bărbie, iar ochii i se concentrau spasmodic pe traiectoria absolut matematică a celui zgomot care-ajunsese să mă oripileze.

Lumina aceea curios de indecentă mă-nvăluise cu totul și-aproape mă dezbrăca. Mă simțeam total stingherit, dar trebuia să pun capăt celui zgomot, care-mi cotrobăia prin creier, gata să năruiască întreaga-ncrengătură a materiei care colcăia-n țeasta mea.

„Ce faci?” l-am întrebat, aproape-am urlat la el! Și-atunci am auzit cuvântul *zaruri*.

ZARURI... zaruri... Doar atât? Doar asta?

„Te joci cu zaruri?”

„Mă joc cu niște zaruri. Vrei?”

Mi-a întins mâna, dar tot fără să privească nici măcar o clipă înspre mine!

Am luat bucățica aceea pătrătoasă în mână și mi s-a părut că arde, dar m-am străduit să n-o las dintre degete. Era un ciudat miraj care mă ținea acolo, cu zarul acela în mână și ardeam de nerăbdare să-l privesc, să-l mângâi cu privirile, să mă scald în lumina lui... și-am făcut-o.

În momentul în care l-am văzut, am avut o senzație oribilă de păcăleală sinistră, ca și cum cineva uriaș, neștiut, și-ar fi bătut joc de mine! Eram în apogeul nonsensului. ZARUL ERA GOL! ZARUL ERA ALB CA LAPTELE! ZARUL ERA NIMIC! NIMIC!

„Ce-i nebunia asta?” m-am pomenit întrebând. „Cine ești?”

„Eu sunt nimeni. Nu sunt CINEVA.” și vocea era ciudat de cavernoasă, parcă răpăia, cu fiecare sunet, în miezul pieptului meu.

„Ce-i asta?” m-am pomenit din nou întrebând și i-am întins bucățica pătrătoasă de os alb.

„Zar!” mi-a răspuns cu aceeași voce de departe care parcă-mi curgea în vene, ascutit și dureros. Și-atunci am gândit totul și-am primit răspunsurile-n gând, pe măsură ce totul se năruia-n jurul meu, apocaliptic, de parcă holul, blocul, întunericul din jur, lumina însăși, eu, nimic nu existase NICIODATĂ!

Mă joc... te joci?

Mă joc... sunt zarurile mele...

Dar n-are sens... de-a ce te joci? Zarurile tale sunt goale... nu e nimic pe ele...

MĂ JOC DE-A HĂUL.... DE-A HĂUL, omule!

Și s-a făcut dintr-odată un frig de-mi clănțăneau dinții și oasele din mine, un frig mai curând sufletesc decât trupesc. Omul meu rânjea, de parcă toată piesa asta proastă o regizase special pentru mine. Nu mai vedeam nici hol, nici uși, de parcă zarurile lui fără punctulețe negre mă goniseră din propria locuință. Afară era o chestie neagră în care vedeam doar... pe mine și pe el. Dincolo de noi doi nu mai era nimic. El juca HĂUL.

„Parcă așa ai spus, nu?”

N-a mai răspuns. A mai zvârlit doar în paharul sângeriului un hohot – nu de râs, ci, mai degrabă, de moarte hădă – ca o salivă putredă, fără să mă privească, de parcă nici nu existasem în scenariul lui și s-a ridicat. A plecat de lângă mine.

În fața lui întunericul se lămură într-o lumină lăptoasă, murdară, ca de lapte acrit.

Pe spatele lui – purta o geacă neagră, de piele întoarsă – strălucea o cruce uriașă.

Am vrut să mă ridic și eu, dar nu puteam.

„Despre HĂU vorbeam, domnule?”

Delace

Firiță Carp

Asta-i întrebarea pe care o poartă cu el pretutindeni, de la ce oricând, de la ce cu orice prilej, Acred că nici în somn nu se desparte de ea, de la ce, de la ce își exprimă neconținut curiozitatea, de parcă ar fi un copil în procesul descoperirii tainelor firii, dar el de mulțisor nu mai este copil, întreabă cu ochii întotdeauna, dar întreabă și cu vocea lui maturizată de noianul de întrebări, multe stratificate în magazia întrebărilor fără soluție, deci fără viitor, de la ce este biluța asta, de la nas îi răspunde cel ce tocmai eliberase în văzul lui minuscula realizare extrasă din propriul nas producător de materie primă, de la ce e hârtia asta, de la ciocolata pe care am mâncat-o îi zice un puști lacom, de la ce este creanga asta, de la pomul vieții, face cu ochiul un ștregar către ceilalți, el crezându-se mai isteț, dar Delace se face că nu observă miștoul de doi bani, de la ce vine căldura asta, de la fierul de călcat vise, aruncă vorbele unul căruia i se zice Poetul, dar, bineînțeles, fără a avea notorietatea lui Delace, de la ce în sus și în jos, de la ce înainte și înapoi că au uitat și cum îl cheamă în realitate, toți îi zic Delace pur și simplu fără ca să se mai mire cineva de numele lui ciudat, puteau să-i spună Curiosul la fel de bine și toată lumea ar fi înțeles despre cine este vorba oricând, dar nu, cineva i-a zis cândva băi Delace, în glumă, desigur, râzând de curiozitatea lui bolnăvicioasă și Delace i-a rămas porecla transformată de timp în renume, dacă s-ar face un sondaj probabil că nimeni nu și-ar mai aminti că pe el de fapt îl cheamă Gheorghe, de la ce e una, de la ce este cealaltă, de la ce este cheia asta, mai întreabă uneori câte un hâtru arătând spre șnurul de care atârna ca o bijuterie obiectul cel mai de preț al lui Delace, de la gât răspunde el curiosului cu singurul aer superior pe care îl poate afișa peste zâmbetele îngăduitoare ale ascultătorilor de ocazie, de la ce e umbra asta, de la tine, curiosule, îi răspunde soarele tandru, copilărindu-se în coborârea sa agale spre înserare și cuibărindu-se în propria lumină, cu care ne privește mai departe egal pe toți, curioși au ba...

Lansare

Firiță Carp

Precaut, i-a strâns val-vârtej, de ce să nu-i strângă, că doar așa cum e el prietenul lor, la fel și ei trebuie să fie prietenii lui, adevărata prietenie vine din ambele părți, iar de socotim la câți a fost el când și-au lansat operele, pe aia dreaptă zis, mai mult niște broșurele față de cartea lui, care e chiar carte, ar trebui să adune o nuntă, să n-aibă loc om lângă om, ceea ce nu pare a fi lipsit de temei fiindcă, încă de dimineață, au început să apară apropiații, vreo cinci amici au sosit chiar din alte localități, deși întâlnirea ca atare, cu cartea în față cum s-ar zice, urmează să se petreacă după-amiază, ia hai să vedem cum stăm, le-a zis celor ce veniseră cu atâta timp înainte, să auzim ce ne mai spune directorul, eu m-am pregătit și pentru protocol, palincă de care nici n-ați mirosit, cea mai prima, eu vă informez nu mă laud, vinul va fi din abundență, este vorba despre trei soiuri în trei culori, să mulțumească toate exigențele și să fie pentru toate gusturile, nu mai spun de sucuri, cafele, apă, ia haideți să auzim ce spune domnul director, declamă autorul nostru sigur pe sine și bucuros de felul în care se arată a evolua situația, cât ai zice carte gălăgioșii sunt deja în altă parte, vor să intre toți, numai că biroul domnului director al casei de cultură ce va găzdui evenimentul este păzit cu strășnicie de o cerberită neînduplecată, o fătucă al cărei păr și ale cărei picioare îți sar în ochi de lungi ce sunt, dar asta nu-l intimidează pe eroul nostru, uite că începe a fi erou prin a insista s-o convingă, hărmălaia iscată în lupta pentru convingere trece prin ușa care pare să ascundă un mister, domnul director nu poate rămâne indiferent și apare cu masca uimirii trasă bine pe chip, ce e, ce s-a întâmplat, zice dintr-o răsuflare, că am atâtea treburi azi, ce să fie, nimic altceva decât ce știți, avem lansare, după cum am stabilit împreună acu' două săptămâni, zice sigur pe el scriitorul, totu-i pregătit, ora să vină, mai adaugă întrebându-se în

sinea lui cum de-o fi uitat directorul, că e tânăr sărmanul, dacă a început să uite devreme, târziu ce o să mai facă, hai să verificăm, zice directorul îndoindu-se încă în timp ce caută într-o agendă, fața lui face fețe-fețe, roșu, roșu-aprins și roșu-ntunecat rând pe rând, până când, deodată, ca o explozie de lumină, în sfârșit se limpezește, masca i se destinde a prețioasă victorie, ca pe o victorie își strigă descoperirea, este în regulă, da, împreună am stabilit, domnule scriitor, mi-am și notat ca să nu fie probleme, uitați aici ce scrie, ziua este corectă, data la fel, corespunde până și ora, numai luna nu este asta, ci următoarea, mai clar și mai limpede spus, lansarea dumneavoastră va avea loc exact de azi într-o lună...

Modă

Firiță Carp

Desigur, nu încapere vreo îndoială că nu ar fi mai în etate decât mine, aș putea spune că e chiar bătrân dacă m-ar întreba cineva câți ani îi dau, asta cu bătrânețea aș zice-o măcar să mă arăt eu mai tânăr cu toate că nu mă pricep la evaluarea vârstelor, însă nimeni nu mă întreabă nimic și n-am, așadar, a-i răspunde nicicum ce și cui, așa că îl urmăresc tăcut și cu un fel de bucurie lăuntrică mai departe, parcă aș admira un tablou umblător, lumina îngăduitoare a după-amiezii îi este ramă și îi pune și mai mult în valoare eleganța, se asortează de minune cu ambientul autumnal, hainele au culoarea covorului de frunze pe care calcă demn și drept, e dichisit ca un mire, nu m-aș mira să aflu că s-a bijuterit în felul ăsta taman pentru vreo nuntă, fie ea și una mai mică, dar tot nuntă, cu mireasă adevărată, căci altfel nu-mi imaginez de ce ar pași atât de țațoș, uite că are chiar și cravată, iar dungile pantalonilor, călcați cu desăvârșită stăruință, dau impresia că dacă, doamne ferește, i-ai atinge din întâmplare ți-ar fi teamă să nu te tai, asta însă e doar o senzație de moment, s-a și dus deja, cert e că toamna de pe el cu toamna de afară merg ținându-se de mână spre apropiata iarnă, cea imaginară, dar și cea reală, iarna noastră, a tuturor, însă lui nu-i pasă, mai e mult până atunci, deocamdată să se bucure de blândețea zilei îmbrăcată încă în lumină de toamnă târzie, nu e nevoie de ghete, tot pantofii sunt la putere, iată-i ce trecere de gală afișează ai lui, sunt în ton cu toamna și ei, mișcarea și culoarea sunt arămii, abia acum, urmărindu-i mai atent pașii, înțeleg că până și mersul lui are culoare, este dominantă toamnei, un arămiu-ruginiu dat de bruma anilor nu doar de a toamnei, ei, pantofii, parcă vorbesc cel mai bine despre stăpânul lor, par a fi încălțări cu personalitate toamnătică, ideea asta cred că vine din constatarea că și șosetele sunt tot din piele, nici nu-mi vine să cred ce văd, au chiar culoarea pielii picioarelor, adică să fiu mai direct vă spun că tabloul meu viu nu poartă ciorapi, nu din cauza sărăciei, firește, nici nu poate fi vorba de așa ceva, îmi zic, reprivind obiectul adorației mele din această curgere spre înserare a toamnei, nu fiindcă nu ar avea bani de ciorapi și-a băgat picioarele direct în pantofi simpaticul din fața mea și a dumneavoastră, dacă ați reușit să veniți cu mine până aici, nici din zgârcenie nu și-a îmbogățit vestimentația cu o nimica toată, ci pentru că așa e la modă în zilele noastre, bănuiesc, iar eu încă nu am observat...

Onor la rege

Vergil MATEI

Umblu cu ordinul de încorporare în buzunar. Măine plec la armată. Pe seară dau o raită prin sat. La ai bătrâni ajung într-amurg. Cât spălă bunica șiștarul și mulse laptele, împreună cu străbunicul Dumitru Călătoaie ne-am așezat sub umbrar, acolo unde întârziam de obicei. Îi arăt ordinul de încorporare, îi zic că plec la oaste și nu mă las până nu-l înghiontesc să povestească, chiar dacă o mai auzisem, întâmplarea aceea când el, sergent la roșiori, a dat, pe 14 iunie 1914, la Constanța, onorul regelui Carol I al României și Țarului Neculai al doilea al Rusiei:

— Tremuram de emoție din toate încheieturile, începuse străbunicul. O lună de zile, ceas de ceas, am tot bătut pas de defilare, repetând la nesfârșit comenzile ce le aveam de executat. Țarul Neculai al doilea, după ce a coborât de pe vapor, a trecut cu pași încetișori pe lângă plutonul de gardă, însoțit de regele nostru, Carol întâiul, iar când s-a oprit să ne salute, mai să stea inima-n mine. Parcă-l văd ș-acuma cum a dus mâna la cozoroc:

— Să trăiți, majestate! i-am răspuns, într-un glas, încremeniți în uniforma de gală cu care eram echipați.

— Da', cum arăta țarul, bunicule?

— 'Nalt, zvelt, cu fața colțuroasă, cu țacălie. Mi s-a părut că e cam tras la față. Ceva mai cu inimă-n el l-am simțit în după-amiaza aceleiași zile, când regimentul nostru, din Corpul de armată 5 românesc a trecut pe sub arcul de triumf.

— Da'-i adevărat, îl zgândării eu, că regele nostru nu era așa de iubit?

— Știu io, acasă, la Ibrianu, lumea din sat îl iubea. Acolo, pe malul mării, eram mândru de regele meu, tremuram de emoție când a trecut la nici doi pași de noi. Auzi poveste, io, un prăpădit de țăran fără de carte, să fiu ales să dau onorul regelui! Era un bătrânel, nu prea 'nalt, așa, cam cât moș-tu Sandu Morogan, dar mai chipeș. Purta baston și pălărie. Mai ca lumea l-am văzut când s-a apropiat de garda regală, anunțându-ne că Regimentul nostru va purta numele Țarului Neculai al doilea.

— Mai cântă-mi o dată imnul.

— Păi, nu mai știu decât *Trăiască regele/ În pace și onor/ De țară iubitor*. Ce, mai cântă cineva acum *Trăiască regele*? Nepoate, io n-am avut parte de carte. Da' am ajuns sergent. Am făcut războiu' la roșiori, cu iapa mea, Cortina, de-am ajuns pân' la Trieste, pe malul Adriaticii și, cu ajutorul lui Dumnezeu, m-am întors sănătos. De e pace, le-om duce pe toate...

Esen

Hugo MĂRĂCINEANU este un artist plastic contemporan de renume, absolvent al liceului de artă plastică *Nicolae Tonitza* din București în 1964 și al Facultății de Artă Plastică, Universitatea București în 1969. Este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România și vicepreședinte al filialei Brăila.

Pe lângă picturile sale, artistul s-a remarcat și prin volumele publicate: *Letopisețul sinelui într-un laolaltă cu eul*, editura Centrul Cultural pentru Tineret, Brăila, 2003, *Porțile*, editura Ex Libris, Brăila, 2004, *Jurnalul (eu-io-sinele-sufletul)*, editura Editgraph, Buzău, 2005, *Geneza dispariției*, editura Proilavia, Brăila, 2009, *Când se întunecă lumina*, editura InfoEST, Siliștea-Brăila, 2020, *Vârtejul cailor*, editura InfoEST, Siliștea-Brăila, 2020, *Singurătatea libertății*, editura InfoEST, Siliștea-Brăila, 2021, *Die Chronik. Letopiseț*, editura InfoEST, Siliștea-Brăila, 2021, *Omul condei*,

editura InfoEST, Siliștea-Brăila, 2023, *Patria poetului poezia*, editura InfoEST, Siliștea-Brăila, 2024, *Limpezirea apelor*, editura InfoEST, Siliștea-Brăila, 2024, *Nisip*, editura InfoEST, Siliștea-Brăila, 2025, *Patimă și blestem*, editura InfoEST, Siliștea Brăila, 2025.

Pe 23 august 2025, la Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila, artistul plastic și scriitorul Hugo Măcăineanu a fost sărbătorit în cadrul vernisajului expoziției *Hugo 81*, eveniment care a îmbinat armonios culoarea și cuvântul, aducând împreună două dimensiuni esențiale ale creativității artistului. Lucrările prezente în expoziție au fost donate bibliotecii brăilene și ilustrează prezentul număr al revistei.

Nimicul măreției

Trăim în lumea în care măsura lucrurilor a fost pierdută. Politica s-a transformat în tarabă fără cântar de probă, iar aceia care nu au muncit nici o zi măcar fac legile pentru cei care au trudit întreaga viață. Greșeala, cu ghilimele și fără ghilimele, în acest sistem, nu e un accident, este o strategie: cine nu muncește nu greșește - deci politicianul e, în logica absurdului, de neînvinș. Am fost, la început, viței în fața unei porți noi. Ne-am uitat cu speranță, cu ochii mari, până când privirea ne-a îmbătrânit și ne-a împins în buruienile cinismului. Acolo am crescut mari. Mari boi. Ne-am învățat să ne lăudăm, precum ghinda care, rostogolindu-se sub stejar, își crede umbra ca fiind a unui arbore. *Așteaptă un veac*, îi răspunde timpul - cel mai rece judecător care nu se lasă impresionat de nimic și de nimeni. Răbdarea noastră, în ecuația nimicului, devine o rană ascunsă sub pielea bătătorită a educației. Ne-am amăgit, pierzând timp, că tăcerea e o virtute, dar aceasta e cel mai des o traumă netratată. Maimuțărirea a devenit sportul național al aparenței care ne ține împietriți într-o comedie grotescă, pentru a părea și nicicând pentru a fi. Trupul, prin toată îngrijirea, cosmetizarea, cu toate vitrinele și lumina bună, rămâne o ruină așteptând. Munca nu se termină niciodată, doar când viața se încheie. Pentru cine muncim? Pentru cine ne mutilăm gâtul cu argint, în timp ce stomacul sângerează? Ne poate răspunde doar Poetul - singurul *nebun* sincer, care-i crezut doar când tace? Nu știu. Când vorbește, e tradus de alții, reinterpretat, pervertit. El știe că nu moartea ne sperie - ci faptul că nimeni nu va înțelege, nici după ce plecăm, ce am vrut cu adevărat să spunem. La final, rămâne doar neantul. Nu doar golul simplu, ci începutul unei tăceri care nu mai cere cuvinte ca răspunsuri. O tăcere care știe: omul e trecător, dar prostia lui... istorică.

Cronică literară

Memoria ca formă de supraviețuire într-un univers concentraționar

Un foarte bun povestitor, Cătălin Dorian Florescu dedică suficient timp și spațiu pentru conturarea poveștii, lăsând-o să crească și prezentând personajele rând pe rând, permițându-ne să le privim și să le înțelegem atât din punct de vedere sincron, cât și din perspectivă diacronică. *Turnul focului* (publicat în limba română de Editura Humanitas în 2024) e o istorie a unor destine individuale, dar și saga unei familii, reprezentativă pentru evoluția unei nații. Romanul stă sub semnul aceluși *Vin!* strigat de Iane în primul capitol, căci poporul acesta pare a fi stat mereu în așteptarea celor ce vor să-l învețe, să-l subjuge, să-l fărmece, să-i învrăjbească pe unii împotriva celorlalți, de la turcii lui Sinan Pașa de la sfârșit de secol al XVI-lea până la torționarii regimului comunist, cartea terminându-se cu Revoluția din 1989.

Familia Stoica, pompieri din tată în fiu (Grigorie, Vasile, Darie, Ionel, Alex) e chemată mereu să stingă focurile mai mici sau mai mari ale nației, de aceea supraviețuiește prin fapte de eroism ridicate la rang de legende prin (re)povestire. Victor, protagonistul-narator al cărui nume și identitate ni se dezvăluie pe la jumătatea romanului, este primul care nu urmează tradiția familiei și alege să fie student la istorie, fiind, de altfel, arestat pe când audia un curs la universitate și petrecând destui ani într-o închisoare comunistă (1957-1964). Poveștile din copilărie și adolescență, toate legate de Turnul Focului, îl ajută să supraviețuiască temniței, iar amintirile teribile din perioada detenției (îngropatul morților în groapa comună la adăpostul întunericului, abuzurile fizice sau tortura psihologică) devin o pledoarie pentru rezistență și puterea recuperatorie a memoriei.

Circumvoluțiunile poveștii, cu digresiuni, regresii și flash-forwarduri, sunt necesare pentru a putea reflecta fațetele multiple ale unui adevăr, care trebuie relativizat pentru a putea fi acceptat: *Adevărul nu trebuie spus întotdeauna. E nevoie să-l și poți suporta.* (p.150) Cu toate că prin tehnica fragmentării și relativizarea adevărului istoric, autorul se înscrie în direcția postmodernă în literatură, subiectul, bazat pe nararea unor drame personale și colective, îl apropie mai degrabă de strigătul existențialist modern al omului incapabil să mai dea o semnificație existenței.

Există, în schimb, spații sacre în jurul cărora se construiește acțiunea cărții, spații concepute ca o stavilă în calea profanului și a eroziunii necruțătoare a timpului, într-un raport sacru-profan în permanentă schimbare, care amintește inevitabil de Mircea Eliade. Spațiu închis, al terorii și claustrofobiei, temnița în care este aruncat nebunul vizionar Iane la începutul romanului va fi multiplicată mai târziu de temnițele comuniste. Așa cum Iane uită în timp ce înseamnă libertatea și alege să se întoarcă în temnița-spațiu familiar, tot astfel, Victor resimte limitele reci ale carcerei și atunci când își ispășește pedeapsa: *Între timp am petrecut opt ani într-o închisoare mică și restul timpului, într-una mare, dar uneori mă simt ca și cum timpul n-ar fi înaintat deloc. Ca un orologiu fără arătătoare, dintr-un coșmar din care nu mă pot trezi. Oricât aș striga «Hai, urnește-te!», singura realitate posibilă e nemișcarea.* (pp.274-5) Încremenirea în timp și spațiu se transformă în noile coordonate ale unui univers orwellian în care domnia tăcerii și a fricii îl face pe individ să se confrunte cu un presupus interogatoriu și chiar să-și asume o vină imaginară: *Astfel te declarai vinovat în fața unei instanțe lăuntrice pentru o faptă absentă, dar care nu se poate să nu fi existat și care, dacă te străduiai suficient, se arunca asupra ta, asemenea unei conștiințe încărcate.* (p.274) Microcosmosul traumatizant al temniței își întinde tentaculele invizibile asupra orașului, ba chiar asupra țării întregi, ai cărei cetățeni se află într-o stare de hipnoză colectivă și incapacitate de a acționa, înscriindu-se în ceea ce scriitorul numește *o lungă tradiție a supușeniei.* (p.257) Excepțional este modul în care este descrisă perpetuarea sindromului de stres posttraumatic: *Celula e în noi, în toți cei care am supraviețuit Gulagului.* (p.316) Toată societatea devine un infern concentraționar, în care diferențele dintre victime și călăi ajung să se estompeze până la dispariție.

Prin inventarierea modalităților de supraviețuire vieții în detenție, cartea lui Cătălin Dorian Florescu amintește de soluțiile de a ieși dintr-un univers concentraționar propuse de Nicolae Steinhardt în *Jurnalul fericirii* (acceptarea morții cu abandonarea speranței – Soljenițin, totala neadaptare la sistem – Alexandru Zinoviev și bucuria înfruntării și a luptei – Winston

Churchill și Vladimir Bukovski). Din personajele romanului, poate doar Ghimpe, fiul adoptat care vine și pleacă periodic din sânul familiei Stoica, mai păstrează ceva din neadaptarea la sistem, și aceasta disipată în generațiile următoare, reprezentate de fiul acestuia, Stelian, muncitor într-o fabrică, și Tiberiu, ajuns ofițer de securitate, răzbunându-și la modul simbolic bunicul și tatăl și trecând de partea călăilor. Deși enumeră credința și iubirea printre modalitățile de supraviețuire, Victor recunoaște că nu acestea l-au făcut să reziste, ci un soi de îndârjire care tot sporea cu fiecare lovitură, cu fiecare zi petrecută la carceră, cu fiecare *moarte a unui camarad*. (p.304) Nu e vorba aici despre o îmbrățișare a luptei, ci de o refugiere în străfundurile memoriei, într-o lume în care putea urca pe platforma turnului și putea visa la ceea ce era dincolo de orizont. Extrapolând, amintirile lui Victor se împletesc cu amintirile altora și altora încarcerati ca și el, în urma unui proces kafkian. Din păcate, amintirile care îl susțin pe perioada detenției se confruntă în mod brutal cu realitatea cenușie a Bucureștiului comunist în care oamenii par să fi devenit *adevărați maeștri în arta uitării* (p.211).

Martore ale transformării indivizilor și societății sunt personajele *tăcute* ale romanului, Turnul Focului, construcție clădită special pentru a-i adăposti pe pompieri la sfârșitul secolului al XIX-lea, dar și Bucureștiul, metropolă care *refuza să piară* (p.112). Naratorul la persoana I ne avertizează la un moment dat că Turnul Focului, spațiu sacru invadat de profan, e, de fapt, *o iluzie* încă de la mutarea locotenentului Stoica și a familiei sale. Chiar drumul spre turn, axis mundi al romanului, ia forma unui adevărat pelerinaj pe la toate bisericile din București, a căror istorie o aflăm prin intermediul Ecaterinei, femeie credincioasă, ea însăși un simbol al stabilității în sânul familiei. Bucureștii din poveștile bunicului Darie sunt Bucureștii de legendă, cu bisericile - locuri sacre de pelerinaj, credință și speranță, cu o mitologie personală a străzilor copilăriei și adolescenței lui Victor (Strada Ecoului, Strada Meteorilor, Strada Minotaurului). *Bucureștii, la plural* (p.155), așa cum îi place naratorului să-și amintească orașul, e măiestrit descris pe parcursul celor două războaie mondiale, dar și în lunga perioadă de amnezie comunistă. De la *o teribilă cacofonie de glasuri* (p.234) în perioada interbelică, Bucureștiul se cufundă într-o tăcere nefirească: *Noi suntem un popor guraliv, nu prea știm să tăcem, totuși peste patruzeci de ani am amuțit*. (p.287) După ce iese din închisoare, Victor devine martor al uniformizării vieții într-un oraș

cu totul diferit, cenușiu și mohorât, închis în sine și rănit în sute de locuri. (p.230) Fostul copil al turnului (p.227) nu se mai regăsește în orașul ai cărui locuitori sunt condamnați la frică, sărăcie și foame.

Momentul când Turnul Focului nu mai este cea mai înaltă clădire din București marchează sfârșitul unei ere. Apărători ai orașului din tată în fiu, băbații familiei Stoica nu pot, totuși, stinge *incendiul cel mai mare, comunismul*. (p.209) Acolo unde Victor se declară neputincios, prins într-o buclă temporală (p.121), Iana, fiica sa, se hrănește din amintirile lui și ale generațiilor trecute și moștenește ceva din spiritul luptătorilor cu flăcările, care o impulsionează să își dorească să dea foc orașului. Văpăia revoltei din inima tinerei fete declanșează mecanismele memoriei personale și colective și Victoria îl așteaptă nu doar pe Victor, ci pe toți cei care se trezesc din somnul uitării. Turnul revine în finalul romanului ca simbol al aspirației, dar și ca un spațiu care conservă și ocrotește, mai ales că, nu întâmplător, acesta funcționează ca muzeu, depozit al mărturiilor unei istorii zbuciumate. Carte-legământ împotriva uitării, *Turnul focului* s-ar potrivi foarte bine într-un muzeu al istoriei naționale, avertisment împotriva repetării acelorași greșeli.

prof. dr. Cristina CHIFANE

Perpessicius, cronicar al literaturii interbelice – momente marcante ale vieții sale

Perpessicius s-a născut în familia lui Panait Ștefan și Elisabetei în Brăila la data de 21 octombrie 1891. Asemeni unui cruciat cu zale, coif și lance, călare pe armăsarul alb pentru a cânta din penița subțire a liricii potrivită pentru un seducător sedus, cu imparțialitate și gust, *cu dragoste și entuziasm*, precum îl descrie Felix Aderca în *Oameni și idei*, a fost cavalerul literaturii române. Creșterea și formarea sa au cunoscut amprenta evoluției literaturii române sub multiplele ei curente în care a predominat apariția curentului simbolist, mai târziu avangardismul, dar și scoaterea de sub influența tradiționalismului promovat de N. Iorga, care recunoștea doar meritul educativ al literaturii, negând evoluția stilistică a artei literare.

Liber de constrângeri și preconcepte, fără să lipsească de farmecul lor operele studiate, a știut să se apropie de sufletul autorilor, să-i înțeleagă și să evidențieze fără agresiune, cu respectul cuvenit, fiecăruia în parte, opera sa. *Pe același drum, voi urmări cu egală plăcere o operă naturalistă, cât și una simbolistă, nefiind dintre aceia care zâmbesc de cum văd cartea de vizită...* (*În tinda unei registraturi*, 1923). El, conform lui Eugen Simion, este adevăratul exponent al impresionismului în critica românească, programul lui fiind liber de orice constrângere.

A fost elev al liceului *Nicolae Bălcescu* din Brăila, unde a îndeplinit și funcția de secretar general la societatea culturală *Avântul*, a elevilor din acest liceu. În perioada vacanțelor de vară petrecute la Agapia, prin intermediul lui Titu Dinu, student al lui Ovid Densusianu, este introdus în lumea poezilor simboțiști. Disertația la absolvirea Bacalaureatului i-a dedicat-o lui Ion Minulescu și a fost bine primită.

În 1910 devine student al Facultății de Litere din București. În perioada studiilor universitare au loc *sacrele sale debuturi*, sub zodia talentului. Publicistic, în 1911, cu schița *Omida - din lumea celor care se târăsc*, pe care o semnează cu pseudonimul Victor Pribeagu, în revista brăileană *Flori de Câmp*, primește botezul literar. Ca poet, în 1913, cu poezia *Reminiscență* în revista *Versuri*

și *Proză* a lui I.M. Rașcu, semnând D. Pandrea prin anagramarea numelor părinților săi.

Absolvirea studiilor superioare în 1915, la Universitatea București, Facultatea de Filologie, îi deschide drumul spre Biblioteca Academiei, unde va colabora la realizarea catalogului lucrărilor conținute în bibliotecă. Vremurile prevestitoare de război îl găsesc la Școala de ofițeri de rezervă din Dealul Spirii unde obține gradul de sublocotenent. La revista *Cronica*, în 1915, condusă de Tudor Arghezi și Gala Galaction, va folosi pentru prima dată pseudonimul Perpessicius pentru publicarea poeziei *Ad provincials, meum in Gretchen amorem spernentes*, cu relatarea idilei petrecute în vremuri de cumpănă.

Tânăr aspirant la gloria literară, va primi încurajarea și înțelegerea părintelui Gala Galaction care-i conduce aspirațiile spre domeniul aspru și tentant al literaturii. Părintele Gala Galaction a fost nașul său literar. Rigorile frontului îl găsesc combatant în sud, în Dobrogea, unde a fost rănit grav riscând să-și piardă mâna dreaptă și ca urmare este retras.

Perioada petrecută pe front va face obiectul primului său volum de versuri la care a început să lucreze în 1918 când realizează împreună cu Dragoș Protopopescu și Scarlat Struțeanu revista

Letopisești, unde au colaborat nume sonore: T. Vianu, Ion Pillat, Ion Marin Sadoveanu, Camil Petrescu, Ion Minulescu etc. Volumul, apărut în 1926, se numește *Inscripții pe un scut și o targă* și conține și două poezii dedicate amfitrionilor săi literari, Tudor Arghezi și Gala Galaction. Din anul 1919, când își ia capacitatea ca profesor de limba și literatura română, și până în 1922, este implicat în învățământul preuniversitar, profesând la diferite licee din țară, inclusiv în Brăila. În anul 1923, l-a secondat pe Emanoil Bucuța la organizarea și conceperea publicației *Buletinul cărții* și începe activitatea de cronicar literar la revista *Spre ziuă* a lui Felix Aderca. De această revistă își leagă debutul de cronicar literar și pornește cruciada bunului gust, refuzând în fața prostiei, obrăzniciei, șantajului să facă debușeuri. Numele său este echivalent cu calitatea, punând în discuție doar valoarea artistică a operei literare. Crezul său, menționat la rubrica *În tinda unei registraturii*, este: *Însărcinarea mea este în primul rând aceea a unui cronicar... Voi merge în pasul timpului și voi face ca rubrica aceasta să fie cel puțin sucursala unei vitrine literare. Nume și scrieri ce apar în geamul librarului se vor vedea trecând cât mai neîntârziat și-n acest galantar. Voi vorbi de fructul tiparului într-o ordine la voia întâmplării. Voi plivi însă orice judecată sectară (fără apartenența la vreun curent literar) și mă voi sili să comentez orice operă din orice zonă ar veni... Nu voi pretinde nici un certificat cu excepția unui buletin care să arate că opera e vaccinată cu un cât de relativ interes. Deci voi căuta întotdeauna să adaptez entuziasmului meu o cutie de rezonanță în care să vibreze emoția pe care o dă opera literară.*

Petre Pandrea îl consideră pe cronicar având structural vocația de Gnostic și cu siguranță nu greșea. Curiozitatea și dorința de cunoaștere a tuturor aspectelor literaturii contemporane cu Perpessicius i-au fost cronicarului trăsături principale pe care le-a promovat în toate gazetele la care a colaborat. De altfel, libertatea propriului cuget l-a ajutat și la conceperea lucrării *Antologia poezilor de azi*, la care a lucrat între anii 1924-1928, când, alături de Ion Pillat, poet conservator, va reda imaginea poeziei contemporane acelor ani în două volume incluzând exponenți ai tuturor curentelor literare.

La ziarul *Cuvântul* ajunge în 1927 pentru o activitate rodnică, unde, în intervalul a șapte ani, a susținut foiletonic rubrica *Mențiuni critice*. Materialele prezentate aici fac obiectul

a cinci volume, constituindu-se într-o amplă bibliografie a literaturii interbelice, autorul fiind cel mai fin cunoscător și analist al acestei perioade. Cu ocazia apariției în 1932 a celui de-al doilea volum de poezii *Itinerar sentimental*, G. Călinescu l-a considerat un autor intelectualist specificând: *Puțini dintre cei care citesc vor fi știind că Perpessicius înseamnă cel deprins cu suferința, adică cel care printr-o reacțiune a spiritului, a subjugat strigătele durerii, ceea ce este însăși definiția ironiei și a stoicismului. Se ghicește o nefericire personală care cere o altă organizare a sufletului și un efort de consolidare prin contemplare.*

Autorul *Itinerarului sentimental* recurge la descrierea lumii în care, eul său călătorind întâlnește cu emoție urmele evoluției atemporale, dar și urmele poeziei latine, dovedind erudiție.

În poezia *Albumul danubian*, din care redau un fragment: *O! cum gemeau prin vânt, plângând cu aspră voce,/ Navarnica Lycorias și Phyllodoce/ Cum alergau de colo-colo despletite/ Prin valuri de furtună biciuite!/ Spre ziuă însă crivățul le-a izbit/ Și cu suflarea-i rece toate le-a-mpietrit...* urmele elegiei antice sunt prezente în evoluții aspre.

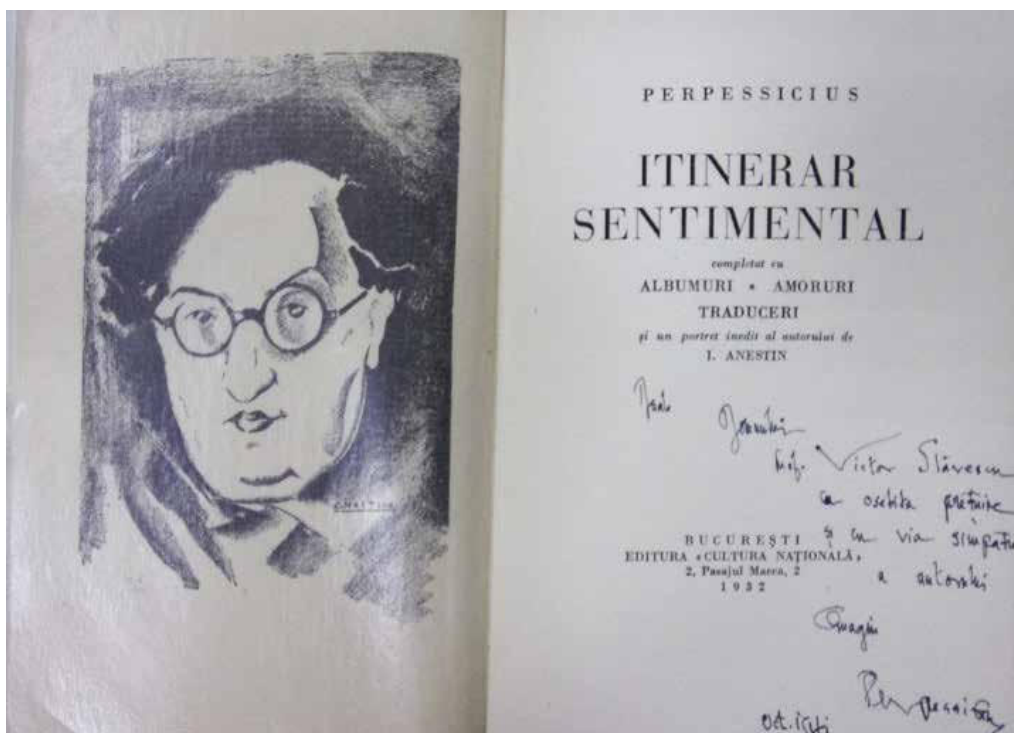
În alte multe poezii, sentimentul coroziv al tristeții este redat prin încordare critică și comentariu livresc, dar nu umoristic: *Îți mulțumesc. O! Doamne că-n fine am o casă!/ Că s-a sfârșit calvarul și pot să intru-n clasă/ Cu-o față mai senină, cu zâmbetul amabil/ Al omului ce are un domiciliu stabil...*

Corectă este opinia poetului despre creație astfel: *Fila de hârtie e o celulă ferecată în care nimic nu se pierde, ca într-o disecție, atentă, mergând din nerv în nerv până la stihul final. Important e să elimini tot ce e prea mult, tot ce distonează, tot ce nu se acordă, în timbru și-n registru, cu restul poeziei.*

Colaborarea cu radiodifuziunea a cunoscut două etape: prima este doar de câteva luni, în 1929, la scurt timp după data de 1 noiembrie 1928, când s-a înființat postul național de radio, a doua, în perioada 1934-1938, când i s-a permis să-și etaleze aptitudinea de cronicar și critic, dând viață emisiunilor *Viața Cărților* și *Cărți noi*.

Reeditează opera literară a lui Mateiu I. Caragiale, cu prefață, note și variante completând cu analize pertinente aspecte mai puțin cunoscute din viața și opera acestuia.

Odată cu schimbarea orientării politice ce deviază spre extrema dreaptă, Perpessicius

își încetează colaborarea la ziarul *Cuvântul* în 1933 și începe o muncă de reconstituire și editare a operelor critice ale lui Eminescu, ediție programată să aibă 12 volume. Primele șase volume apar în timpul vieții sale cu mari dificultăți la Editura Fundației pentru Literatură și Artă Regele Carol al doilea. Întreaga editare a operei critice eminesciene a durat 59 de ani și a fost finalizată cu volumul al XVI-lea în 1998, la Editura Academiei Române, în colaborare cu Muzeul Literaturii Române, sub coordonarea lui D. Vatamaniuc și Petru Creția. Referitor la abilitatea de a recupera opera eminesciană, întemeietorul ediției integrale recunoaște: *Fiecare vers abandonat sau șters dintr-o pagină de Eminescu e o rană sângerândă, ce întârzie să se cicatrizeze.*

Pentru meritele sale, Perpessicius a primit Premiul Național pentru Literatură în 1940 și a devenit membru al Academiei Române în 1955. În scopul consolidării activității de recuperare a operelor literare, a înființat, în 1957, Muzeul Literaturii Române, sub tutela căruia a întemeiat și condus revista *Manuscriptum*. La vârsta de 75 ani este sărbătorit la nivel național. Ultimul său volum publicat a fost *Lecturi intermitente*, o paralelă a cronicarului cu observația criticului. O viață petrecută printre cărți și autori cu înțelepciunea intelectualului rafinat a cărui flacără încă mai arde, deși ea este stinsă din 29 martie 1971, când Cavalerul cărților, Perpessicius, a trecut pragul nemuririi.

Bibliografie:

Perpessicius – *Mențiuni critice* - ediție prefăcută de Eugen Simion, Editura Albatros, 1976;

George Călinescu – *Ulysse*, Editura pentru Literatură, 1967;

Vasile Netea – *Interviuri din literatura română*, Editura Junimea, 1983;

George Călinescu – *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Minerva, 1982;

Lucian Raicu – *Practica scrisului și experiența lecturii*, Editura Cartea Românească, 1977;

Felix Aderca – *Oameni și idei*, Editura Dacia, 1983.

Ovidiu Cristian DINICĂ

Interview

În dialog cu Vergil Matei

Cu o scriitură matură, marcată de un atașament autentic față de cuvântul scris, Vergil Matei este un nume cunoscut în literatura contemporană brăileană. Autor de proză și publicistică, cu o carieră discretă, dar consecventă, acesta surprinde îmbinând în scrierile sale observația fină cu o viziune profund umanistă. În interviul de mai jos, descoperim gândurile din spatele paginilor sale, dar și motivațiile care îi alimentează scrisul.

Cine este omul și scriitorul Vergil Matei? Ce vă reprezintă?

Sunt de loc din satul Mărtinești, județul Vrancea, unde am fost născut pe 4 decembrie 1953, într-o familie de țărani. Mai am trei frați. La 14 ani am luat drumul Bucureștiului, unde am urmat cursurile unui grup școlar energetic, calificându-mă în meseria de electrician centrale, stații și rețele electrice. Am rămas, îmi place să spun, un om al șantierului. Liceul, la seral, l-am urmat după cum eram mutat cu serviciul: l-am început la București, la liceele *Gheorghe Șincai* și *Matei Basarab*, apoi la *Al. I. Cuza* și *Unirea* în Focșani, absolvind la *Nicolae Bălcescu* din Brăila, unde locuiesc de 50 de ani. După primii 10 ani de muncă în tură la termocentrala de la Chiscani, timp în care eram *de-al casei* în redacția Ziarului Înainte la acea vreme, în 1981 am dat examen, la zi, la Facultatea de Ziaristică din cadrul fostei Academiei *Ștefan Gheorghiu*. După absolvire, în 1985, m-am întors la ziarul care mi-a oferit șansa să devin jurnalist. Din 22 decembrie 1989, am trudit la ziarul *Libertatea* până în 1997. Fiindcă nu mă mai ajungeam cu banii de la o lună la alta, m-am întors la meseria *de bază*, în termocentrală, unde am reluat-o din postura de necalificat. Fără *vezi Doamne!*, *ieri - la costum și cravată, azi - în salopete, la păcură*. Am urcat ușor-ușor, fiind foarte mulțumit că am procedat așa, fiindcă între un ziar și-o pâine am ales pâinea. După ieșirea la pensie, am mai lucrat încă 12 ani, în lumea presei!, așa că am strâns 55 de ani în cartea de muncă: jumătate din aceștia *la șaibă*, jumătate

în redacție. Activitatea de jurnalist, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, o pot deconta prin sutele, dacă nu, prin miile de semnături în diversele publicații ale vremii. O activitate în care am încercat, și cred că am reușit, să fiu ziarist, nu scrib de ocazie, căutând să slujesc pe cititor.

Ce înseamnă Brăila pentru dumneavoastră? Cum vedeți orașul în prezent din punct de vedere cultural, comparativ cu alte timpuri pe care le-ați trăit?

Cum am menționat anterior, în Brăila m-am stabilit acum jumătate de veac. Eram în tranzit către alt șantier, însă așa a fost să fie, aici mi-am făcut culcușul, aici am familia, multe rude, mulți prieteni. La Brăila sunt acasă. Lucrul la ziar îmi oferă posibilitatea să răspund la întrebarea dumneavoastră în legătură cu fenomenul cultural de atunci și de acum prin câteva exemple: prin anii 1980, am fost alături de Corul Armonia la Lugoj, la un concurs național. Știți câți membri făceau parte din această grupare muzicală? Peste 150 de persoane. Spre comparație, recent, actualul Cor Armonia a fost invitat la Sfântu Gheorghe la un festival. Într-o formulă numerică de 25 de membri. Alt exemplu: acum mai există vreun cinematograful în Brăila? Și încă: un bun prieten, electronist de profesie, a colecționat peste 350 de aparate de radio vechi, unele de peste un secol, pe care le-a reparat și pus în undă. Pe toate! Dar onor structurile administrative nu i-au oferit un spațiu în care să înființeze un muzeu al radioului.

Mă opresc aici tot cu o întrebare: Știți care este numărul revistelor tipărite ce apar în Brăila? Dar la Râmnicu Sărat?

Cum a fost copilăria dumneavoastră? Care erau lecturile preferate atunci? Ce credeți că s-a pierdut sau s-a câștigat odată cu evoluția generațiilor?

Am trăit în copilărie mai ceva ca-n povești. Acolo, în căsuțanoastră, în camera de la drum ființa o... *sucursală* a bibliotecii comunale, o măsuță plină cu cărți. Care mai de care: de la *Legendele Olimpului*, până la *Idiotul* lui Dostoievski. Cu fișe de cititori, cu vecini de-ai noștri care, nu e vrăjeală, după truda la câmp împrumutau cărți. Erau seri în care se făceau repetiții la teatru la noi în casă. Lumea buia duminica la căminul cultural să vadă pe viu *Omul care a văzut moartea* și multe altele. Copii fiind, fiecare dintre noi avea rostul său: cel mare, în vacanțe lucra la *zile-muncă* la colectiv pentru a putea să-și plătească taxele la internat, alt frate era bucătarul nostru atunci când părinții trebăluiau toată ziua la câmp, iar eu mă trezeam cu noaptea-n cap, luam o turtă fierbinte de pe plită, o prăfuiam cu nițel zahăr, după care o luam pe Mărgelușa de lanț. Doar cel mic era mai păsuit. Pădurea, râul, puntea, podul, bunicii, neamurile, prietenii ne-au fost ca o cingătoare la brâu cu o rămurică de salcie, așa cum o făceam de Florii. Personal consider că nici n-am pierdut, nici n-am câștigat odată cu evoluția generațiilor. Ci, mai degrabă, ne-am lăsat duși de val, cu sau fără voia noastră. Și-am ajuns unde am ajuns.

Ați fost jurnalist și redactor. Care sunt circumstanțele care v-au condus pașii către această profesie? Care sunt împlinirile și dezamăgirile pe care le-ați avut ca publicist?

Am mai scris despre lucrul acesta. Când am pășit pentru prima dată în redacție cu un articol pe care l-am înmănat secretarului de redacție și pe care l-a publicat fără a schimba măcar o virgulă, mi-a zis că eu mi-am greșit meseria, că trebuia să mă fac ziarist, nu electrician. Că ziarist nu ești prin ceea ce ești, ci prin ceea ce faci. Împliniri? Cea mai mare este aceea că lucrez în continuare, deoarece iubesc această profesie, cred că am avut chemare pentru ea și am avut norocul să ajung să o practic. Deși este o profesie care uneori te face să-ți iei câmpii storcându-te din punct de vedere psihic și fizic, pentru cei ca mine, cei care trăim pentru ea, este un stăpân căruia i te-ai subordonat pe viață și de care nu te poți despărți decât atunci când nu mai poți ține condeiul în mână.

Când ați debutat ca scriitor și ce v-a determinat să vă așterneți gândurile într-un mod artistic pe hârtie? Jurnalismul a avut un rol în acest sens?

Sincer, mai degrabă am devenit ziarist din postura de scriitor! În reportajele și însemnările pe care le-am scris de-a lungul anilor și pe care, adunate, le-am publicat la debut în 2014 sub titlul *Acasă, la Fănuș* e un melanj de povești și realitate. De la jurnalism mi-am însușit rigoarea textului, concizia, corectura, *capul limpede*, relația cu tipografia.

Ce vă inspiră atunci când scrieți? Vorbiți-ne puțin despre universul cuprins în cărțile dumneavoastră.

Niciuna dintre cărțile mele, *Acasă, la Fănuș*, *Dincolo de patul armiei - Jurnal de diribau*, *Acasă, la Mărtinești* și *Întâmplări de peste zi* nu poate fi considerată roman. Într-un roman scriitorul-scriitor se ia la trântă cu ficțiunea, cu imaginarul, cu absurdul, ori în scrierile mele cititorul nu va întâlni prea multe asemenea ingrediente literare. De aceea eu nu mă consider scriitor, ci un povestăș care se inspiră aproape sută la sută din realitate. Din fapte, din situații, din amintiri, din întâmplări, din propriile-mi trăiri. Că le mai înfloresc, pe ici-pe colo...

Există o carte din cele publicate până acum pe care o simțiți mai apropiată sufletului? Care considerați că este volumul cel mai bine primit de public?

Consider că nu trebuie să discriminez pe vreuna dintre ele. Țin la ele, iertată fie-mi expresia demonetizată, ca la copiii noștri. În fiecare am investit trudă, pasiune, cu fiecare m-am certat și înfruntat parte-n-parte, pe fiecare am întors-o la drum dacă încerca să iasă pe arătură, pe fiecare am scos-o în lume să nu mă facă de rușine. Nu știu care dintre volumele mele este *cel mai cel*. Vă pot spune doar că pe toate le-am primenit după ce m-au lăsat cu raftul gol, chiar în această perioadă două dintre ele fiind pregătite pentru a fi înmulțite a treia oară.

Sunteți un om implicat în diverse proiecte culturale. Ce ne puteți spune despre activitatea dumneavoastră din prezent?

Ha! Și eu care voiam să vă spun că doar ce-mi propusesem să mă las la vatră! Am o vârstă, 72 de ani, din care în câmpul muncii, cum am menționat, 55 *bătuți pe muchie*. Acuma, mai o tablă, mai pe la țară, mai un rebus-rebus!, mai un scrabble, mai pe la o lansare de carte, mai... o colaborare c-un articol la revista unde am lucrat și, dacă tot colaborez, mai fac și o corectură, și, de ce nu? - un *cap limpede*. Peste toate astea, iată că se ivește și un interviu pe care-l dau acum cu drag pentru revista pe care o editați dumneavoastră, la care se alătură și un articol. Una-pestea-alta, mă mișc. Zilnic apare câte ceva. Bunăoară am fost invitat

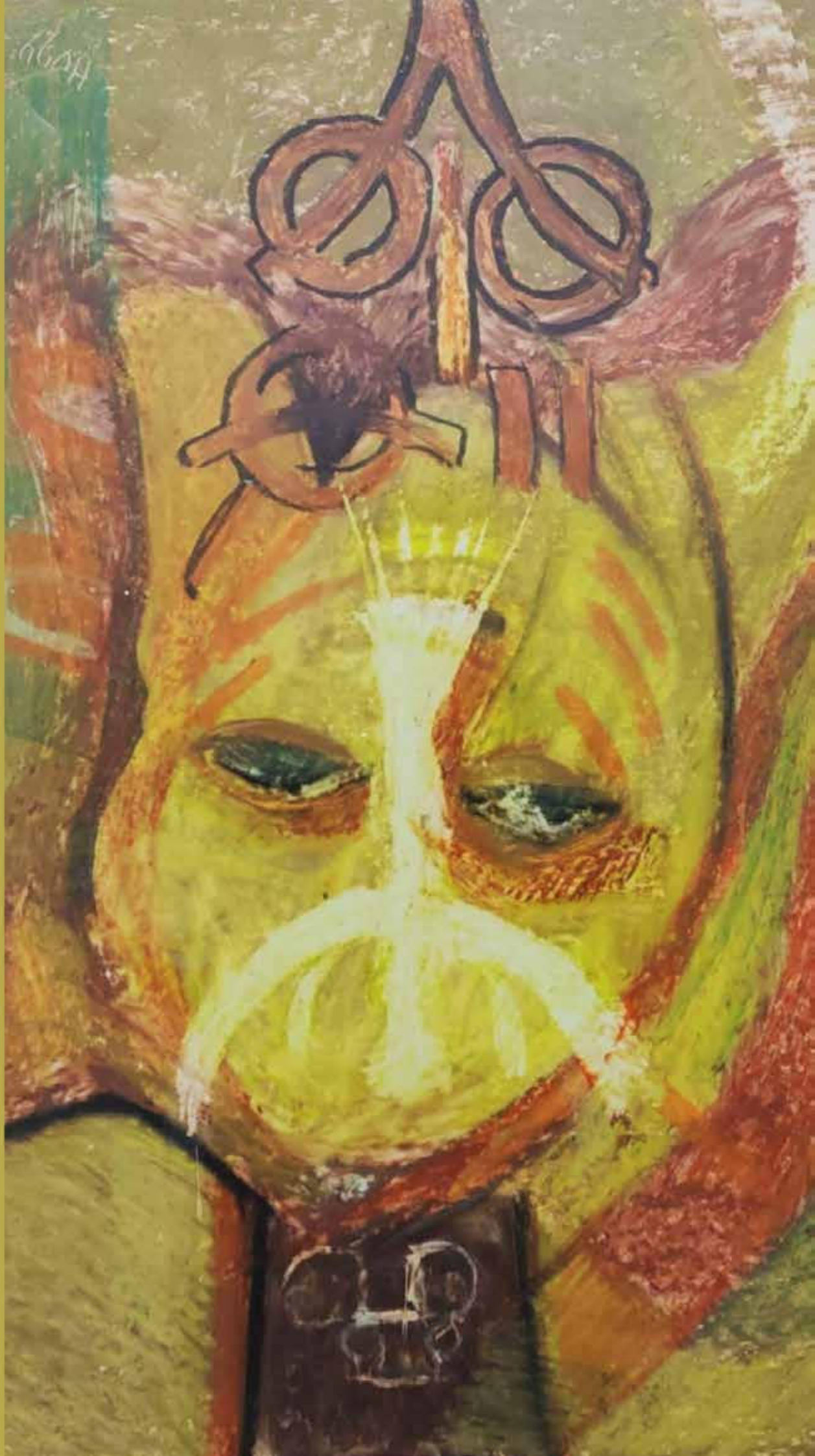
să particip alături de membrii Corului *Armonia* la un festival de muzică corală la Sfântu Gheorghe. Iar împreună cu Miruna, nepoțica noastră, mă pregătesc pentru o expoziție de pictură (ea e cu penelul, eu cu logistica). Periodic, atunci când un bun prieten din satul natal trece prin Brăila, îi încarc portbagajul cu cărți pe care le distribuie elevilor din școlile în care și noi am deprins buchea cărții. Uitasem ceva important: din două în două *miercuri* și din două în două *vineri* voi fi prezent la ședințele cenaclurilor brăilene actuale, așa cum o fac încă de la fondarea lor.

Cât de încrezător sunteți în viitorul cărților, având în vedere că pentru generațiile actuale este prioritară cultura vizuală, iar atenția față de textul scris, mai ales tipărit, este tot mai redusă?

Să vă spun ceva din propria-mi experiență: în ultimii 12 ani am lucrat într-o asociație privată unde am participat atât ca redactor la elaborarea unei reviste trimestriale, cât și ca bibliotecar *pârât*, într-o pseudo-bibliotecă, în fapt o încăpăre cu rafturi pline cu cărți achiziționate de mine din donații. Deși asociația numără zeci de mii de membri, în duzina asta de ani n-am reușit să atrag decât vreo 30 de cititori statornici. Semn că a dispărut într-un mod dramatic gustul pentru citit. Colac-pestea-pupăză, cartea tipărită este pusă în pericol de cartea online, care s-a extins mult în ultimii ani. Imaginea unui cetățean care stă pe un fotoliu cu o carte în mână va rămâne doar o amintire frumoasă a celor de vârstă a treia. Primele semne că ziarele și cărțile tipărite vor dispărea treptat s-au ivit odată cu internetul. Odată cu acesta au apărut, vor mai apărea diferite alte formule de difuzat știrile mai lesne, mai rapid, mai cuprinzător, astfel că meseria de scriitor - ziarist va trebui reformulată. Încotro o ia cartea? Ea există, a existat dintotdeauna. Să dea Domnul doar să se nască și mari scriitori care să o descopere și să o scrie!

A consemnat Roxana NEAGU

Teatru și cronică teatrală

JOCUL DE-A VACANȚA (opinii de spectator)

Am avut privilegiul ca anul acesta, în cadrul celei de-a XIII-a ediții a Festivalului de Teatru *Mihail Sebastian*, să văd o piesă nouă pentru mine. Pusă în scenă de-a lungul timpului de diverse trupe din țară, anul acesta, pe data de 23 mai 2025, Teatrul *Tudor Vianu* din Giurgiu a avut premiera piesei *Jocul de-a vacanța*. Data aleasă nu e deloc întâmplătoare, fiind în preajma celei când dramaturgul, în urmă cu 80 de ani, și-a încetat prematur existența pământească - 29 mai 1945.

Ca un omagiu adus marelui scriitor brăilean, în preajma datei sale de naștere, alături de alte două piese minunate - *Steaua fără nume* și *Sebastian* -, *Jocul de-a vacanța* a încântat publicul brăilean, care a umplut sala magnificului edificiu al Teatrului *Maria Filotti*.

Scrisă în anul 1936, piesa în trei acte, considerată a fi o comedie romantică, ce ascunde în fapt drama însingurării, a avut premiera pe 17 decembrie 1938, la Teatrul de Comedie din București.

În prezent, sub regia doamnei Atonella Cornici, piesei i-a fost imprimat un stil orientat spre modernism, dar care a păstrat esența dialogului, cu contraste ce amintesc de vremurile în care trăim: viteza cu care se desfășoară unele

scene, căderea din dramă în comic a personajelor în încercarea de a fi convingătoare, jocul dansant navigând pe tărâmurile de vis. Actorii care au dat viață personajelor - Anca Pascu, Vlad Bînzoiu, Ștefan Bogdan Liță, Ana Sivu-Daponte, Evelyn Marcu, Mădălina Borș, Robert Poiana - au reușit admirabil să mă facă parte din poveste.

Intriga este simplă: într-o vară, șase necunoscuți de diferite vârste și din medii total diferite - Madam Vintilă, Bogoiu, Maiorul, Corina, Jeff și Ștefan Valeriu - se întâlnesc întâmplător la o pensiune izolată, undeva în munți, loc în care fiecare dintre ei se află, separat, pentru o lună de vacanță.

Unul dintre oaspeți, Ștefan Valeriu, sabotează în secret comunicarea pensiunii cu lumea, ascunzând scrisorile primite, stricând radioul, decuplând telefonul și eliminând stația mijloacelor de transport din zona unde era amplasată pensiunea.

Motivul lui: Ștefan consideră contactul cu lumea exterioară ca fiind prea invaziv pentru ideea de vacanță, pentru minunatul *joc de-a vacanța* în care, pentru câteva zile sau săptămâni pe an, te prefaci că trăiești în afara lumii.

Pare amuzant cum mijloacele de comunicare de atunci cu lumea - radioul, telefonul și poșta - erau considerate factor perturbator pentru viețile oamenilor, în timp ce în ziua de azi avem cel puțin zece feluri de a fi găsiți de ceilalți în orice secundă.

Niciodată *Jocul...* lui Mihail Sebastian nu a fost mai actual și relevant decât acum, în epoca vacanțelor hiper-conectate la lume.

“CORINA: Și cum se cheamă jocul duminicăle?”

ȘTEFAN: Are mai multe, dar dumneata ești o fată cinică și ai să râzi.

CORINA: Și ți-e frică de râsul meu?

ȘTEFAN: Nu. Se cheamă... jocul de-a vacanța. Și se mai cheamă jocul de-a uitarea. Și s-ar mai putea chema jocul de-a fericirea.

CORINA: Ai dreptate. E un nume puțin comic. Totuși, n-am să râd. Jocul de-a fericirea. Și e greu jocul acesta?

ȘTEFAN: A! Sigur că da... E un lucru complicat fericirea. Trebuie învățat cu răbdare, cu metodă... Acasă, la București, n-am timp. Am alte lucruri, mai urgente. Nu mai serioase - pentru că nimic nu e mai serios decât fericirea - dar mai urgente. Aici, însă, aici sunt absolut decis să fiu fericit. Cu orice preț. Cu brutalitate, dacă nu se poate altfel. Cu grosolanie, după cum ai văzut. Vezi șezlongul ăsta? Eu sunt un om care unsprezece luni pe an cedez locul în tramvai femeilor. Ei bine... șezlongul ăsta nu-l voi ceda!

CORINA: Ești feroce...

ȘTEFAN: Nu râde. E foarte grav ce-ți spun. Ți se pare puțin lucru un șezlong? Vai, cum te înșeli! E prima treaptă spre lene, e prima treaptă... spre fericire. Dacă am uneori stimă pentru civilizație, este că a reușit să nascăască un lucru așa de amical, așa de lenș. O brută n-ar fi putut să descopere asta. Ascultă-mă pe mine... a fost un poet!"

Deși are aproape un secol de existență, piesa lui Sebastian este la fel, ori poate chiar mai actuală, prin subiectul ei.

Lumea în care trăim a devenit din ce în ce mai conflictuală, un loc în care umanitatea și empatia s-au alterat și în care, deși trăim în colectivități, suntem din ce în ce mai însingurați. Mihail Sebastian a avut acel dar rar de a articula singurătatea celui care se simte deopotrivă înstrăinat și profund legat de lumea din jur, ceea ce a redat și în piesa *Jocul de-a vacanța*. Cu toții ne dorim la un moment dat al vieții o ieșire din cotidian, o evadare spre o lume ideală, fără griji, temeri și presiuni. O lume în care vrem să fim fericiți și iubiți.

Prin modul în care a fost concepută punerea în scenă a piesei (scenografia, coloana sonoră, designul), aceasta a reușit, încă de la primul cadru, să mă transpună în acea realitate în care, deși pare că sunt în vacanță, nu reușesc să mă detașez pentru scurt timp de coordonatele vieții - dată, starea vremii, timp și spațiu, pe care unul dintre personaje - domnul Bogoiu, le notează zilnic, în mod maniacal, pe un panou, parcă din teama de a nu se pierde pe sine. Totodată, în mod contradictoriu, în același cadru tronează ostentativ îmbietorul șezlong ce găzduiește deja un oaspete lenș și induce ideea de vacanță relaxantă.

Într-o interpretare remarcabilă, Anca Pascu, în personajul fermecătoarei și efervescente domnișoare Corina, a umplut scena, fiind liantul dintre celelalte personaje, reușind prima să intre

în *jocul* lui Ștefan și să-i atragă apoi pe toți ceilalți, formând astfel acea bulă a unui univers în care e posibilă fericirea. Astfel, rând pe rând, fiecare intră în jocul de-a uitarea și până și tipicarul domn Bogoiu, în contradicție cu el însuși, atras în joc de frumoasa Corina, își imaginează că este căpitanul unui vas, călătorind fericit pe alte tărâmur.

Am trăit propria însingurare a fiecărui personaj și incapacitatea de se descotorosi, poate doar pentru un timp prea scurt, de propriul blocaj emoțional, simțind cum fiecare tânjește după o fericire viitoare care refuză să se îplinească, rămânând cu dilema: este oare fericirea doar un joc iluzoriu? O promisiune neîmplinită, deși pare că ai făcut ceea ce trebuia pentru a o obține? (în cazul lui Jeff) sau un joc în care nu ți se permite să participi? (cum lasă impresia că simte Madam Vintilă). Pentru Ștefan, pare că fericirea ar consta în lucruri simple - *Un șezlong. Un pantalon alb. O cămașă, o carte pe care n-o termini... Nicio amintire, nicio nostalgie și o mare, mare indiferență*, dar oare pentru cât timp? Doar cât durează o vacanță pe un șezlong al evadării dintr-un cotidian diform, tern și banal?!

O piesă înduioșătoare, jucată admirabil de actorii teatrului din Giurgiu, aplaudați la scenă deschisă, care au reușit să transmită esența scrierii lui Mihail Sebastian, sensibilitatea singuraticului care și-a dorit apropierea semenilor și care a reușit prin operele sale să ne adune într-o sală de teatru, să unească o echipă de oameni talentați pentru a pune în scenă trăirile sale.

Laura DOBREA

Traduceri

Sherzod ARTIKOV s-a născut în 1985, în orașul Marghilan din Uzbekistan. A absolvit Institutul Politehnic Fergana, în 2005. A fost unul dintre câștigătorii concursului literar național *My Pearl Region* la secțiunea de proză, în 2019. În 2020, prima sa carte de autor *Simfonia toamnei* a fost publicată în Uzbekistan de către editura Yangi Asr Avlodi. În 2021, lucrările sale au fost publicate în antologiile numite *World Writers in Bangladesh*, *Asia sings* și *Mediterranean Waves in Egypt*, în limba engleză. În 2021, a participat la Congresul Internațional al Scriitorilor, organizat în Argentina, la conferința internațională de literatură sub denumirea *Mundial insurgencial cultura*, dedicată vieții și operei lui Federico Garcia Lorca, la Festivalul Internațional de Poezie din Tunisia, la Târgul Internațional de Poezie din Singapore. Anul acesta a fost premiat drept *Ambassador al Păcii Globale* de către Fundația Iqra, *Ambassador Internațional al Păcii* de către Forumul Literar Mondial pentru Pace și Drepturile Omului și a primit *Certificat de prietenie* și alte certificări de la *Revista Cardenal*, în Mexic. În prezent, este consultantul literar al site-ului cultural din Pakistan *Sindh Courier*, reprezentantul și delegatul în Uzbekistan al revistei de literatură a Mexicului – *Revista Cardenal* – și al revistei de literatură și artă din Chile – *Casa Bukowski*. Scrierile sale au fost publicate în mai multe reviste și ziare din Uzbekistan. Apoi traduse în limbile rusă, engleză, turcă, sârbă, slovenă, macedoneană, spaniolă, italiană, poloneză, albaneză, română, franceză, greacă, ebraică, portugheză, bengaleză, arabă, chineză, indoneziană, persană și urdu. În plus, scrierile sale au fost publicate în reviste literare, ziare și site-uri web din Rusia, Ucraina, Turcia, Muntenegru, Serbia, Slovenia, Anglia, Germania, Grecia, Italia, Spania, România, Polonia, Israel, Belgia, Albania, Macedonia, Kazahstan, Bangladesh, Pakistan, China, Arabia Saudită, India, Indonezia, Irak, Iordania, Siria, Liban, Yemen, Iran, Egipt, Peru, Bolivia, Argentina, Columbia, Chile, SUA, Mexic, Costa Rica, Guatemala și Nicaragua.

Hemingway și mama

Duminică am dormit neîntors. În alte zile, n-am prea putut dormi suficient. Gândul de a nu întârzia la serviciu mă împiedica să dorm. Pe de altă parte, micul dejun nu mergea cum trebuie. Mă grăbeam spre biroul meu din centru, cu o valiză în mână, sorbind o cană de cafea cu lapte și agățându-mi o cravată la gât. Duminicile puteam să respir în voie, lenevind mult în pat și luând micul dejun în tăcere, cu familia.

La fel s-a întâmplat și în weekendul acesta. Când m-am trezit, nu m-am dat jos imediat din pat. M-am întins pe canapea și priveam pe fereastră, rezemat de o pernă pufoasă. Afară, frunzele galbene ale copacilor rugineau în briza răcoroasă de toamnă și se auzea ciripitul plăcut al păsărilor aplaudând toamna.

Nozima, soția mea, deja se dăduse jos și ieșise în curte. Am înțeles că, din cine știe ce motive,

nu dormise toată noaptea. Se foise de pe o parte pe alta, de parcă n-ar fi încăput în îmbrățișarea mea. Când m-am apropiat de fereastră cu gândul acesta în minte, am văzut-o în curte. Cu burta ei mare, de-abia mătura curtea.

Privind-o, mi-am amintit întâmplările de ieri, care aveau legătură cu cartea lui Hemingway. Când m-am întors ieri de la muncă, mama nu era în camera ei (când vin de la lucru, obișnuiesc să trec pe la ea mai întâi). Luminile erau aprinse, iar ușa întredeschisă. N-am găsit-o când am intrat și nu prea știam ce să fac în mijlocul camerei. Între timp, mi-a venit ideea să merg în dormitorul ei și să bat la ușă de câteva ori. Am bătut. Nu mi-a răspuns nimeni. După o vreme, am auzit pași venind dinspre curte.

— Mama este în bibliotecă, mi-a spus Nozima, dând din cap prin ușă.

Când am intrat în biblioteca mea personală, mama stătea acolo, purtând ochelari cu rame maro și citind de zor pe un scaun de lângă birou. Văzându-mă, mi-a arătat cartea pe care o ținea în mâini.

— Hemingway! zise cu mândrie.

Cartea era un roman, *Adio, arme* de Hemingway.

— În regulă, am zis, zâmbind și așezându-mă pe un scaun în fața mesei.

Mama și-a ridicat ochii din carte și m-a întrebat cum eram și ce făcusem la muncă.

Uitându-se la fața mea, a spus că sunt obosit. Era acum obiceiul ei constant.

— Am citit recent o carte de acest autor, îmi zise, luând din nou cartea în mâini.

E despre un bătrân care s-a dus pe mare să pescuiască. Mi-a plăcut.

S-a străduit să-și amintească *Bătrânul și marea* și, când a făcut-o, chipul ei frumos s-a luminat brusc.

— Se numește *Bătrânul și marea*. Ai citit-o, nu-i așa?

— Desigur, am zis, frecându-mi ochii obosiți și zâmbind din nou. Când povestea aia tot continua, îmi venea să-l împing pe moșul ăla în mare.

— N-ar trebui să glumești despre cărți ca aceasta, zise mama, privindu-mă muștrător prin lentile.

În acel moment, a intrat Nozima în cameră.

— Am pus masa. Nu vrei să mănânci până se răcește? m-a întrebat.

De câte ori veneam târziu de la serviciu, luam masa singur. La fel și de data aceasta.

— Adu-o aici! zise mama, încruntată, răspunzând în locul meu. Și mișcă-te mai cu viață, soțului tău îi e foame!

— Nu face asta, mamă! i-am zis, după ce Nozima a ieșit. O tot beștești de când a rămas însărcinată. Uită-te la ea, de-abia se mai mișcă!

— Habar n-ai! zise, scoțându-și ochelarii. Din clipa când a rămas însărcinată, *doctoranda* ta (mama îi zicea mereu astfel Nozimei, pe la spatele său) a lucrat tot mai încet.

— E însărcinată, i-am subliniat, dându-i un motiv să se calmeze. De asta are dificultăți cu lucrul în casă.

Mama s-a holbat la mine, de parcă n-ar fi înțeles.

— Ia nu-i mai ține partea! Eu eram mult mai agilă când te căram în pânțe.

Nozima a intrat, a curățat o masă de cărțile stivuite, a pus pe ea o față de masă de culoarea fildeșului și a adus mâncare din bucătărie, într-un castron, pâine, precum și ceai fierbinte într-un ceainic. Mama a ignorat-o și a continuat să citească cartea de unde rămăsese.

— Mă interesează mult cartea asta, a zis, scuturându-și capul.

Ajunsesse la jumătatea cărții. Am luat masa în tăcere. Mastava* a fost delicioasă. Am mâncat cu plăcere, aruncând priviri la copertile colorate de pe masă. În timp ce-mi sorbeam ceaiul negru, mama s-a ridicat.

— Să-i zici neveste-tii dacă ai nevoie de ceva! spuse, ducându-și cartea sub braț. Nu mă minunez de *doctoranda* ta deloc. Nici nu stă lângă tine când vii acasă. Eu stăteam în fața tatălui tău când se întorcea de la muncă. Mă uitam în gura lui, întrebându-mă dacă mai dorește ceva, oferindu-i ceea ce își dorea.

— Nozima nu are încă experiență, am zis, rămânând cu lingura în aer, în timp ce mâncam mastava.

— Ești prea indulgent. Zâmbești la toate prostiile de genul ăsta.

Mama a plecat îmbufnată. Până s-a întors Nozima, deja terminasem de mâncat. Tot meditănd, am tot băut la ceai.

— Cum stai cu sănătatea? am întrebat-o, îndreptându-mi atenția către ea. Stătea lângă mine și a început să debaraseze masa.

— Tolerabil, mulțumesc! Însă pot face cu greu treburile casei.

Pe măsură ce fătul a crescut, a început să-i preseze ficatul. Doctorul care o diagnosticase mi-a spus asta, așa că mă îngrijoram în privința ei în fiecare zi. Obosea repede la treburile fizice, avea dificultăți în respirație, iar la un moment dat fătul s-a zvârcolit, afectându-i partea dreaptă.

— Ar fi bine să te odihnești mai mult, am zis îmbrățișându-o în jurul taliei și legănându-o aproape de mine.

— Va trece, dacă mai suport două luni, a mai zis, presându-mi capul la pieptul ei. Apoi am îmbrățișat-o strâns.

— Nu fi supărată pe mama!

Și-a plecat capul.

— M-am obișnuit.

— Nu-ți mai scrie dizertația pentru un timp!

— Trebuie s-o scriu...

... Mi-am luat micul dejun puțin cam târziu. În camera de servit masa, mama citea cartea lui Hemingway, ca și ieri. Dintr-un motiv anume, de data aceasta, citea cu lacrimi curgându-i pe față, pe sub ochelari. Asta m-a deranjat. M-am îngrijorat că era posibil să i se fi întâmplat ceva.

— Biata Catherine! zise (Nu prea-mi dădeam seama dacă vorbea cu mine sau nu). Biata Catherine! A murit, biata fată! Fata mea a murit. A născut un copil și a pierit.

La început m-am întrebat ce tot zicea mama acolo. Mi-am dat seama după un timp. Încă era sub impresia romanului lui Hemingway. Din vorbele sale reieșea clar că se apropia de finalul cărții.

— Războiul a distrus-o, a continuat mama văicăreala. Lipsa de grijă, neglijența i-au ruinat viața.

În loc să-și șteargă lacrimile, plângea uitându-se la cartea din mâinile sale. În curând s-a calmat și a început să mângâie cartea. Imediat și-a șters lacrimile, s-a îndreptat și a luat o bucată de pâine în gură.

— Nevastă-ta nici măcar nu aduce ceaiul cald la timp! zise, mestecând la pâine și uitându-se la mine.

Mi-am amintit că Nozima făcuse focul la kumgon*, să fiarbă apa când ajung aici.

— Mamă, am zis, punând o mână pe masă

și adresându-mă ei patetic. Ce ne-am face dacă Nozima ar muri precum Catherine?

Mama s-a oprit din mestecat și fața ei a pălit.

— Ce vrei să spui cu asta? Doamne ferește!

— Să spunem numai că Nozima e însărcinată, ca și Catherine.

— Evenimentele din carte s-au petrecut în timpul războiului, a protestat. De asta n-a avut nimeni grijă de biata fată.

M-am ridicat și m-am apropiat de fereastră, fără să-mi pese de finalul replicii ei. În fața uchogului*, Nozima încă aștepta apa să fiarbă în kumgon, în frigul de afară.

— Pe măsură ce fătul crește, îi strivește ficatul Nozimei, am zis, întorcându-mă către mama și luându-mi o mină gravă. Asta a zis doctorul. Trebuie să facă mai puțină treabă și să se odihnească mai mult.

Când mama a aflat de starea reală a nurerii sale, și-a mușcat buza și a tăcut. N-a mai zis o vorbă și n-a mai întrebat nimic.

— Acum nu e război, am continuat. Așadar, îi putem oferi puțină grijă și afecțiune.

Când Nozima a adus ceaiul, mama încă tăcea, fața îi era schimbată, se simțea rău, iar cartea din mâna ei se afla pe marginea mesei. Când a văzut-o pe Nozima intrând în cameră cu un ceainic și un oftat, brusc și-a ridicat capul și a privit-o cu o inimă grea. I-am citit în ochi părerea de rău pentru ea. S-a uitat la mine și mi-a șoptit ușor:

— Ai dreptate, acum nu-i război.

Definiții:

*Mastava – supă cu orez și carne;

*Kumgon (qumg'on în limba uzbekă) – un ibric folosit în trecut pentru a fierbe apa la foc;

*Uchog (o'choq în limba uzbekă, оchar) – un loc pe pământ pentru a fierbe/ găti o masă.

Traducere engleză-română:
Florentina Loredana DALIAN

Traducere uzbekă-engleză:
Sitora SHOMURODOVA

De citit

110 ANI DE LA NAȘTEREA EPIGRAMISTULUI ȘTEFAN TROPCEA

Reproducem un material despre volumul *EPIGRAMME* (Brăila, Editura Proilavia, 2015, 499 p.), ca omagiu adus autorului.

Lansare de carte la 101 ani de la naștere

Brăila este un oraș cu tradiții în domeniul culturii și științei. Manifestarea de astăzi este închinată umoristului Ștefan TROPCEA – expertul contabil cu condei ascuțit și suflet de poet. Chiar dacă nu este de dimensiunea personalităților celebre care au adus glorie acestui oraș – dintre care amintim nume precum Panait Istrati, Fănuș Neagu, Ana Aslan, Hariclea Darclée, Nae Ionescu, Mihai Sebastian, Edmond Nicolau, Dumitru Panaitescu-Perpessicius, compozitorul Iorgu Cavadiă¹ ș.a., Ștefan Tropcea a rămas drept simbol al creației umoristice și epigramatice brăilene. El a împământenit epigrama la Brăila. A publicat în reviste de profil – *Veselia*, *Epigrama*, *Păcală*, almanahul *Păcală* etc. A pus bazele unui cenaclu de epigramiști încă din 1969, imediat după cel din București și cel din Timișoara. Aici

¹ Iorgu (George) Cavadiă e renumit pentru romanța *În zadar în larga lume*, despre care ne amintește și Victor Eftimiu în sonetul *Romanțe vechi* (redăm prima strofă): *În aer curge zvonul unei arii/ De brăileanul Iorgu Cavadiă,/ În Cișmigiu ascultă melodia/ Și plâng, înduioșați, pensionarii...*

Din aceeași spiță este și regretatul umorist Mircea Cavadiă, ce se considera oltean din Voineasa, împământenit (la figurat și la propriu) la Reșița, unde organiza renumitele festivaluri de umor patriotic de Valentin Silvestru, care, după trecerea Dincolo, și-a lăsat numele ca simbol al acestui festival.

apare prima culegere de epigrame, după război, *Caietul epigramistului*. Continuă să publice în revistele din țară și, lucid, a înțeles necesitatea legăturii dintre epigramiști și inițiază *Întâlnirea epigramiștilor*.

Ca un omagiu adus epigramistului brăilean, în august 1990, aici se semnează actul de naștere al Uniunii Epigramiștilor din România, a cărei necesitate a fost anticipată de Mircea Trifu prin Clubul *Cincinat Pavelescu* din București. Atunci, la acel început de august, cel care avea să fie ales drept primul președinte al U.E.R., și-a exprimat regretul că Ștefan Tropcea lipsește de la eveniment, fiind plecat cu 4 ani înainte, să-i înveselească pe îngeri și pe Sfântul Petru de la poarta Raiului și a propus un minut de reculegere întru cinstirea lui. Și tot ce era viu în strada Polonă, nr. 14 a rămas, un moment, nemișcat. Un adânc omagiu este și lansarea acestui volum – opera omnia – de care s-au îngrijit iubitorii de cultură din urbea în care, datorită lui Ștefan Tropcea, dr. Gheorghe Leu și Puiu Scărlătescu, au apărut alți epigramiști talentați.

Acest volum, intitulat, în mod inspirat, *EPIGRAMME*, deși nu cuprinde numai epigrame, constituind, de fapt, *OPERA OMNIA* unui scriitor brăilean, volum alcătuit post-mortem, este o realizare unică în epigramistica românească. Cel care a reușit această performanță, trudind la documentare, la organizarea materialului, alcătuind, după ani de trudă, volumul este neobositul Aurel Furtună, care, de multe decenii, slujește cultura brăileană. Faptul că a fost alcătuit, nu numai îngrijit de acest prieten și sprijin al epigramei brăilene, se cădea să fie specificat pe pagina de titlu.

Ștefan Tropcea (1915-1986) a fost mentorul, susținătorul epigramei brăilene și, când îi pronunțăm numele, simțim că este un simbol al acestui oraș. De fapt, preocuparea privind epigrama, starea și, mai ales, răspândirea ei, cunoaște tradiție în acest oraș, cu o bogată activitate culturală – atât în literatură, cât și în istorie, știință, teatru, muzică. La un an după apariția revistei *Epigrama* a lui V. Slăvescu, în *Veselia* din Brăila, datată 2 octombrie 1939, se scrie: *Suntem singura țară în care epigrama, această floare rară a spiritului, este cultivată într-un mod oarecum organizat. În afară de Spania și de țările neolatine din America de Sud, unde apar din când în când acele «Flor de epigramas» - antologii de epigrame folclorice, nici una din celelalte țări n-a cunoscut o afluență atât de mare de volume conținând epigrame și numai epigrame. După o statistică sumară, literatura noastră s-a îmbogățit până în prezent cu aproape două sute de broșuri cuprinzând catrene satirice.*

Așa cum spunea Fănuș Neagu, epigrama, cu cele patru versuri, ține de triumful vieții, dovadă: Ștefan Tropcea a purtat toată viața spini amari care știu să zâmbească și să umble către potirul florii. O mare importanță pentru fructificarea valențelor sale artistice a avut-o legătura cu scriitorul Mihai Dragomir (1919-1964, pseudonim al lui Mihai G. Dragomirescu). Fănuș Neagu considera că prietenia i-a transformat pe amândoi – unul e Lupul Singuratic (Tropcea), celălalt – Miguel y Caramba. În paranteză fie spus, alegerea acestui Caramba ca pseudonim este o năstrușnicie de care numai ei erau în stare pentru că acest *caramba* este o înjurătură spaniolă care nu evocă, precum românii, originea, ci elementul opus, specific tatălui. Neuitatul savant întru romanistică, Valeriu Papahagi, și-a permis să ne spună, la o oră de spaniolă, o anecdotă. Pe străzile de demult ale Romei, mergeau tacticose două cuconete, spaniole, purtând rochii cu trenă. Un neatent a călcat-o pe una pe trenă. Aceasta, revoltată, a exclamat: *Caramba!* Contrariat, domnul a-ntrebat-o în italiană: *No so, che cosa vorei dire?* Cuconița răspunde nonșalant: *È una cosa che a me va ben', davanti, a lei diètro!*

Impresionantul volum de 500 de pagini cuprinde, pe aproximativ două treimi din pagini, epigrame și catrene. Numărul acestora atinge cifra record de 2.683. Nu este rău că s-a publicat tot (sau aproape tot), inclusiv variantele aceluiași catren devenit, apoi, epigramă, precum și catrenele rămase la stadiul respectiv. De aici se desprind două sau chiar mai multe idei: demonstrează munca pe text, elaborarea variantelor rezultate din prelucrarea ideii care să ducă la poantă, fațetele șlefuite la rând de autor; se desprinde, de asemenea, faptul că și un mare epigramist are producții mai slabe, pe lângă marile reușite, dar (il y a toujours un mais), ca să fie acceptate se cere să atingi acel nivel la care ți se permit și

umbre, pe lângă lumina din vârful atins.

Arta epigramatică și cuprinsul catrenelor evidențiază creația prin care Ștefan Tropcea s-a detașat, prin excelență, de alți scriitori.

În epigramele sale, Ștefan Tropcea cuprinde un întreg univers de gândire și de simțire, personajul principal fiind autorul – el, omul, care-i înțelege, îi descifrează pe oameni până în manifestările lor intime, în comportament, în atitudini. Este un aliat al păcătosului pe care-l ironizează să-l conștientizeze că greșește, i se adresează ca-ntr-un monolog dialogat. Este o minte iscoditoare care depistează aspecte care-i scapă omului obișnuit. Este un moralist nu în sensul didacticist, nu dă lecții, ci-l obligă pe cititor să reflecteze asupra atitudinii, a faptelor sale, a comportamentului în viața de toate zilele, învăluindu-l în ironia fină. Este harul care conferă catrenelor sale valoare aforistică, asemănătoare cu *Vorbele cu tâlc* publicate, în volum, în 1941, de Vasile Militaru sau cu puținele învățăminte hinduse traduse, sub formă de catren, de George Coșbuc. De aici rezultă o mulțime de creații în care constatările, definițiile, caracterizările diverselor tipuri umane șochează prin realism, finețea observației și umanismul care se degajă. Leneșul băgăcios este *personajul consacrat/ De o fabulă celebră/ Cea cu musca la arat; Ca să reușești, fie dai cu cotul, fie dai din coate; Una e a cumpăra, Și alta e a face rost.*

Din catrene abundă mulțimea motivelor abordate: *Omul umil nu știe să se umilească... da, dar când nu știi să te umilești, de obicei ești umilit. Individul care stă în două luntre are două fețe (în paranteză fie spus, Carol I, care-și însușise oarecum expresia, nu spunea cu fundu-n două luntre, ci cu două luntre-n fund). E mai ușor să dai un sfat decât o mână de ajutor.*

Cel ce dă cu gura nu cunoaște nici măsura, nici lungimea nasului.

În rândurile catrenelor defilează ca pe niște cărări deschise de Lupul Singuratic: lașii, codașii, trufașii, retrograzii, nonconformistul, trântorul - care asudă numai la baia de aburi, arivistul. Lingușitorul se bucură când șeful are guturai pentru că are motiv să-i ureze: *Să trăiți!* Antonimele, antrenate chiar paradoxuri, uneori, surprind prin unitatea ingenioasă a ideii. *Simțul ideii se păstrează/ Cu-atenție nemăsurată; Îți asiguri postul când ești deștept și o faci pe prostul; Prostul e anost: nu-și dă seama că-i prost; Școala instruieste, însă nu cioplește; în față/ pe la spate; un om secătură e plin de el.*

Cititorul rămâne uimit de vastitatea ariei abordate, de nuanțele reperate. Speculează și vorbele de duh care circulă: *intri la șef cu părerea ta și pleci cu părerea lui sau șefii nu-s inventatori, ci mereu coautori la invenții.* Vocabulele sunt antrenate în diverse expresii: *Ce dă el? El dă din gură. Ce dă el?* E strategia întrebării *Din ce dă el?* (din mână, din gură, din coate, din cap etc.).

În universul nostru sunt oameni care fac de toate și oameni care nu fac nimic, da, dar omul bun la toate nu-i bun de nimic. Întâlnim și imagini plastice grăitoare: *periatul se face de la umeri pân' la ghețe*, precum și comparații directe sau voalate: *portarul e prima roată pe care trebuie s-o ungi*; pe-un om tăcut nu poți să-l ghicești *când este bleg și când se face*.

Îl parafrizează și pe Mihai Eminescu: *Când e vorba despre simț, / tu te-ntreabă și socoate / Ce e rău și ce e bine*.

În privința tipurilor, putem spune că ară societatea în lung și-n lat: este neîndurător cu birocrațul ce stă pe un fotoliu ca pe un loc de veci, cu *cel ce se semnează pe copaci*; arivistul și-a făcut relații, apoi și-a făcut de toate, timidul bate și la ușile deschise, demagogul este trecut prin țepii mai multor catrene, despre lucrătorea din comerț aflăm că *Alta e să vinzi ce ai / Nu ce vrea consumatorul*, secretara este bună dacă se pricepe la cafele, dacă are grijă de coniac, ciubucarul n-are obraz sau îl are prea gros, ilicitul cu aere de domn *Are vilă și mașină / Însă nu mai are somn*, vânzătorul știe cum se-mparte și cum se adună.

Nu se ferește de cuvintele tari: dacă în Ion Luca Caragiale personajul spune *dacă-i anonimă, o iscălesc*, în Ștefan Tropcea jigodia *Își vinde cu cruzime / Colegii în ședințe / Și șefii-n anonime*. Îl deranjează și prostul și prostia: *Orișicare ar fi prostul / Ce-l ocupă pe nedrept / Nu-i prea mare pentru prostul / Care crede că-i deștept*.

Nu uită nici de ghișeu care *este bine așezat / Că în fața lui oricine / Trebuie să stea plecat*.

Justiția, tribunalul, cu atmosfera lui, constituie o temă predilectă realizând o epigramă antologică, citată de toți confrății. Ce reprezintă Tribunalul? *Săli aglomerate / Cu împricinați / Unii au dreptate / Alții avocați*. Martorul mincinos jură pe conștiința pe care, de fapt, n-o are. De justiție este bine ca omul să se ferească: *Dumnezeu să te ferească / De justiția neroadă / Care poate să vorbească / Însă nu poate să vadă*. În privința modei consideră că *Numai haina modestiei / Șade bine orișicui*. Ca un moralist, prezintă precepte și-nvățămintele, reflecții privind comportamentul în conformitate cu regulile de conduită admise și practicate în societate la momentul respectiv.

În catrenele lui Ștefan Tropcea se exprimă un întreg univers în care se mișcă omul. Nu sunt ocolite nici obiectele și aspectele de viață personală. Elementele din natură devin prilej de subliniere a unor simboluri: stejarul se mută din pădure ca să străjuiască porțile sculptate sau să lucească, sub talpă, ca parchet; cobilița *Apasă pe gât / Dar nu pleacă fruntea*; paharul *Închinat și dus la buze / Numai atunci când este plin*; hârtia *La dosar / Nu-i cusută / Dacă-i dar / Și-i de-o sută*; stadionul este locu-n care nu se merge cu nevasta; nasul roșu *Pare-un bec aprins / În amiaza mare*; scara ajută la urcare, nu și la cădere, nasturele

haina o încheie / În fața unui șef, blugii fac din mizerie / Un stil cosmopolit, prăjina este Un simbol care măsoară / Înălțimea unui nas, sirena Jumătate-i zână / Jumătate pește, sifonul repară vinul prost; fotoliul, atunci ca și astăzi, este locul *Unde-odată așezat / Foarte greu te dezlipești*, după cum, mulți de scaun se țin cu dinții. Individul rămâne fără obraz când această parte a feței ajunge *un suport / Pentru barbă și mustăți / De când cu barba și perciunii / Obrazul a cam dispărut*; cu dinții oamenii *surâd / Și animalele rânjesc*; albul zăpezii *Îl așteptăm să cadă / ca să călcăm pe el*; obrazul bădăranului *roșește numai când e pălmuit*. Sensibilitatea observației uimește și încântă: potaia, când cade din slăvi, își linge vânătaia și latră-apoi în sus, licheaua *Cu cei mici e mare / Cu cei mari e mic*.

Și sentimentele devin *personaje* ale epigramelor, precum mândria (soția șefului afirmă: *Cât mi-e soțul președinte / N-o să mă vedeți la muncă*, politețea este starea în care *Autobuzul și tramvaiul / N-au scaune pentru bărbați*, patriotismul e sentimentul de care dă dovadă cel care *Nu uită că poporul lui / I-a dat pe Vlaicu și pe Coandă*.

Examenale sunt momente când *Pe stimabili părinți / Îi trec toate apele*; în privința învățaturii *Nu fac douăzeci de școală / Cât fac șapte ani de-acasă*, minciuna-i adevărul travestit.

Nu-i scapă nici semnificația lunilor: august este luna în care se duce vara și sosește toamna, la 1 Martie, safirul este egal cu gingașul *nimic* de pe firul roș-alb de borangic; este luna când autorul devine sentimental *E primul început de lună / Ce-anunță verdele livezii / Vorbind de datina străbună / E Mărțișorul lui Arghezi*; primăvara este anotimpul în care moare omul de zăpadă; octombrie aduce o imagine poetică inedită: *Rugina mușcă din podgorii / Și fierbe mustu-n poloboace* pentru că toamna *Ne prevestește vinul nou / Pe-o frunză plină de rugină, ea intră tiptil în casă / Și din casă în câmară*, iar în amurg de toamnă *Soarele încet apune / Vântul șuiere hai-hui / Aerul miroase-a prune / A povarnă și gutui*. Ne convingem că Ștefan Tropcea nu este numai epigramist, ci și un sensibil poet, asemenea catrene fiind, de fapt, mini-poeme.

Din exemplele date rezultă o altă valoare a catrenelor lui Ștefan Tropcea, de care am amintit și mai sus: cea de aforism, apropiată de definiție: să ne amintim de tribunalul cu *săli aglomerate* etc. Iată alt exemplu: *Cuvântul-mai presus / E-un act de demnitate / Atunci când este spus / În față, nu în spate*. Și *La policlinică: Lume multă / Mare, mic - / Se consultă / După plic*. Asemenea exemple devoalează tendința de concentrare a ideii în așa-zise scheme de epigrame, în care se renunță la desfășurarea demonstrației cu preambul, ingeniozitatea întoarcerii sensului care să ofere surpriza poantei, dar care, la Ștefan Tropcea, surprind - multe dintre ele - prin logica strânsă

care învăluie, rapid, scânteia finală. Puzderia de asemenea înjghebări ne amintește de alte improvizații, precum această *scurtisimă* a lui Barbu Lăzăreanu (1881-1957) adresată revistei *LITERE-ARTE* și publicată în foaia *ȚIVIL-CAZON: Litere/Arte/Țitere/Sparte*. Și Păstorel îl atacă pe poetul Pirin cu următoarea improvizație: *Lavin/Pirin/Lavers/Invers*. Regretatului confrate Ioan Pop din Cluj-Napoca îi aparține următoarea performanță: *Soldat în permisie: Leat/Șui/Beat/Cui*. Dar Ștefan Tropcea se întrece cu gluma când face cunoscut următorul record: Servilul în fața barierei: *Mă/ Plec/ Să/ Trec*. Acestea pot fi socotite de unii *recorduri* sau *curiozități*, dar foarte rar dau reușite și nu sunt reprezentative și, în general, nici semnificative pentru catrenul epigramatic. În domeniul catrenelor cu versuri scurte, Ștefan Tropcea se dovedește un adevărat maestru al epigramelor cu versuri de trei unități prozodice, precum cea cu *Săli aglomerate/ De împricinați...* etc.

Un lucru deosebit de interesant este succesiunea variantelor aceleiași epigrame, cu aceeași idee reverberată în mai multe catrene. Acestea reprezintă, de fapt, trepte în procesul creației, munca pe text, responsabilitatea actului scrierii, chiar și a unui *flecusteț* cu care apare în public prin tipărirea lui. Publicarea variantelor, care converg spre cea reușită, constituie, după părerea noastră, cea mai bună metodă prin care epigramiștii începători învață meșteșugul creării unei epigrame; totodată, li se comunică atitudinea de onestitate și respect față de ei înșiși și față de produsul condeiului lor.

Volumul omagial cuprinde și *cronici rimate*, înrudite cu fabulele prin poanta finală, comparabilă cu morala, precum și alte poezii comparabile cu parodiile. Foarte activ, publică în revistele: *Păcală, Veselia, Gluma, Epigrama* lui Virgiliu Slăvescu, precum și în almanahurile acestora, versuri umoristice sau proză scurtă doar sub pseudonimele sale (Lupul Singuratic, KIM, Mac Antoniu, M.A., N. ENEA) sau împreună cu Miguel y Caramba (Mihu Dragomir).

Ca să proiectăm pe ecranul literaturii meritele de umorist ale lui Ștefan Tropcea ne-ar trebui un volum. În tot ce a scris, a dat frâu liber imaginației, rămânând, totuși, ancorat în realitatea vremii sale și în matricea Brăilei. Unele scrieri au și o valoare documentară: aflăm că în urbea de pe malul Dunării exista Mustăria al cărei patron - ziaristul Bazil Clony - era protectorul scribilor (ziariști, publiciști, scriitori) brăileni; aici se întâlneau spiritele românilor cu ale grecilor, evreilor, aromânilor, aici exista strada Dorobanților ai cărei trecători împleteau, uneori *dativul mării cu vascriș*, aici, la întâlnirile autorilor, se aminteau toate numele umoriștilor din țară, totuși, se plânge KIM, *Este imposibil să redai complet/ Înșirând pe rime pline de efect/ Cele ce pățește bietul brăilean/ Care face zilnic coadă la băcan...*

Întregul volum demonstrează structura de umorist a lui Ștefan Tropcea, precum și originalitatea sa prin îmbinarea, într-un mod inconfundabil, chiar paradoxal, a liricului cu satiricul. Disponibilitatea creatoare în materie de umor este susținută de o conștiință trează, mereu în alertă, o inteligență împletită cu o sensibilitate care i-au dat capacitatea nu numai să pătrundă în spiritul omenesc, ci și să sesizeze nuanțele, sensurile expresiilor idiomatice pe care le-a speculat cu un simț special de umorist și să nu uităm învățămintele ce se pot trage din epigrama sa antologică: *Uneori, într-o grădină,/ Dintre pomi, pe vreme rea,/ Cad acei cu rădăcină/ Și rămân cei cu proptea*. Alături de atâtea personalități notorii ale Brăilei, Ștefan Tropcea rămâne un simbol al epigramisticii din acest colț de țară și din România. I se cuvenea un asemenea volum și îi felicităm pe cei care au susținut apariția lui și, mai ales, pe Aurel Furtună care a muncit mai mulți ani la realizarea lui.

ELIS RÂPEANU,
doctor în filologie

NOTĂ: Redacția a decis să publice materialul prezent întrucât textul acesta este mult îmbunătățit față de cel prezentat de autoare la lansarea care a avut loc în 11 martie 2016, la Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila. Subliniem că autoarea este singurul doctor în filologie care și-a susținut teza intitulată *Epigrama în literatura română*. Brașov, Editura Dealul Melcilor, 2001.

Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila deține în colecțiile sale toate manuscrisele lui Ștefan Tropcea, care i-au fost donate.

De ascultat

Noapte bună, copii! - Povești și povestiri românești

Dragi părinți, dragi bunici, nu vă e dor de o poveste? Nu vă e dor de serile copilăriei petrecute cu *Teatrul Radiofonic*, alături de vocile calde ale actorilor naratori? Vă recomand ca în serile în care sunteți prea obosiți ca să mai puteți citi, să vă așezați confortabil alături de copii, să ascultați o poveste și să vă întoarceți cu gândul în copilărie.

Colecția *Noapte bună, copii!* vă pune la dispoziție șase CD-uri cu povești și povestiri românești, ce conțin înregistrări Radio România din perioada 1961-1971. Apărută în anul 2015, producție a Centrului Cultural Media Radio România, colecția este realizată la Editura *Casa Radio*, în colaborare cu *Serviciul Patrimoniul Cultural și Arhive*.

Organizate pe principiul *O săptămână cu povești*, CD-urile conțin povestiri pentru fiecare zi a săptămânii.

Vocile cititorilor sunt alese cu grijă, alternanța tonurilor, a timbrei și a inflexiunilor vocale fiind foarte importantă în sporirea atenției ascultătorilor. Îi veți recunoaște pe: Octavian Cotescu, Elena Pop, Silvia Chicoș, Magda Popovici, Valeria Seciu, Mihai Mereuță, Val Săndulescu, Liliana Voiculescu, Dinu Ianculescu, Rodica Tapalagă, Dumitru Furdui, Tudorel Popa, Costache Antoniu.

Grafica colecției este asigurată de Alexandru Ciubotariu, iar regia artistică îi aparține lui Mihai Jemăneanu.

Poveștirile abordează subiecte inedite, îmbrăcate în figuri de stil ce stimulează limbajul și imaginația ascultătorului. Totul este pus în evidență de vocile magnifice care le rostesc.

Cu o durată individuală redusă, poveștile de pe un disc cumulează în jur de 40-50 de minute: CD1 - Povești și povestiri de Titel Constantinescu (50,59 min.); CD 2 - Povești și povestiri de Mircea Sântimbreanu (47,16 min.); CD 3 - Povești și povestiri de Silvia Kerim (43,36 min.); CD 4 - Povești și povestiri românești (George Coșbuc, Veronica Micle, Ion Creangă, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Emil Gârleanu - 42,02 min.); CD 5 - Povești și povestiri românești (Tudor Arghezi, Constantin Teodori, Eduard Jurist, Vasile Mănuceanu - 44,34 min.); CD 6 - Povești și povestiri românești (Vladimir Colin, Octav Pancu-Iași, Mihai Jemăneanu - 43,36 min.).

Poveștile au stat întotdeauna la baza dezvoltării psiho-emoționale a copiilor, fiind modalitatea de a le transmite, în mod ludic, parte din înțelepciunea adulților. Ele reprezintă scena pe care se joacă povești de viață cu adulți, copii și creaturi fantastice, deopotrivă, așa că, lăsați-le în continuare să facă parte din viața dumneavoastră și să vă mângâie sufletul! Noapte bună, copii (mici și mari)!

Irina ENE

De văzut

Viața secretă a cuvintelor: tăceri care vindecă

Lansat în anul 2005, *Viața secretă a cuvintelor* (The Secret Life of Words) este un film care întărește ideea că bucuria vine mai ales din lucrurile simple. Este o dramă emoționantă, un film care vizează cu precădere sufletul privitorului.

Cu o echipă relativ restrânsă, cu o acțiune liniară și molcomă în mare parte, cu fundaluri puține, dintre care singurele deosebite sunt răsăritul și marea, pelicula reușește, prin profunzimea subiectului și prin excelentul joc al actorilor, să impresioneze și să se impună în lista filmelor bune.

Distribuția este aleasă cu mare dibăcie. Sarah Polley o întrușipează pe Hanna Amiran, muncitoare într-o fabrică, o femeie tăcută, plină de mister, care duce o viață monotonă și austeră - însă tocmai rigoarea zilnică în care trăiește o propulsează într-o nouă postură: trimisă forțat de conducerea fabricii în concediu de odihnă, se oferă să meargă pe o platformă petrolieră, unde avusese loc un incendiu, pentru a-l îngriji pe Josef (Tim Robbins), care a fost cuprins de flăcări, într-un impuls eroic.

Mare parte din cele 115 minute ale acțiunii se derulează în jurul cuvintelor, tăcerii și dialogului dintre protagoniști; totul este o tatonare, un fin joc al seducției, care pleacă de la replici directe ajungând la subtilități. Hanna nu permite intruziunea în lumea ei, nu răspunde la avalanșa de întrebări, dintre care unele sunt chiar nepoliticoase, dar Josef insistă să închege un dialog. El are afectată vederea, însă îi sunt potențate celelalte simțuri. Înțelegându-i firea sensibilă, își rafinează strategia și replicile; o îmbie să își destăinuie preferințele, dar ea nu se lasă antrenată (*În ce cotlon te-ai ascuns?* o întreabă Josef).

Această tatonare, întreruptă de cadre din afara cabinei bolnavului, condimentată cu mult mister și replici inteligente, catalizează încărcătura emoțională, dospește în ritm constant și plăcut acțiunea, creează așteptări pe care le dorești împlinite și te ține aproape de ecran, pentru a sorbi continuarea.

Într-un final, Josef găsește cheia și deschide ușa dinspre sufletul Hannei, însă ceea ce vede în interior îl îndurerează și mai mult, dar îl leagă ireversibil de aceasta.

Filmul te cucerește pe termen lung, îți dă teme de reflecție și te determină să privești în trecutul umanității, la suferințe adânci.

Coloana sonoră se încadrează în rafinament și discreție. Sporadic apar scurte bucăți muzicale, unele mai lente, altele puțin mai vioaie, atât cât permite acțiunea, iar *paragraful* final este precedat de vocea gravă a lui Tom Waits cu *All The World Is Green*, ca o tranziție spre speranță și spre happy end.

Realizarea filmului este uimitoare: *luminile* din jur sunt în semiobscur, iar *reflectoarele* dau strălucire poveștii.

Pelicula i-a adus regizoarei și scenaristei Isabela Coixet trofeul Sergio Trasatti în 2005, la Veneția, iar actriței Sarah Polley o nominalizare la premiile Academiei Europene de Film, în 2006, la categoria cea mai bună actriță.

Irina ENE

Debut

Georgeta PASTRAMĂ s-a născut la Brașov și a urmat cursurile Liceului Pedagogic din orașul natal și ale Facultății de Psihologie. A cochetat cu poezia încă din liceu, însă a realizat primul său volum de versuri, *Doruri și miresme*, perioada 2022-2024, paginile acestuia cuprinzând gânduri, amintiri, idealuri și senzații trăite de autoare.

Te caut, Doamne

În amurg, în pietre, în cristal
În lumină, întuneric și în zori
Încât nu-mi pot imagina
Te caut, Doamne, în splendoarea Ta.
În unități de măsură și în soare
M-ajung din urmă forțe creatoare.
Te regăsesc în versuri și tăcere
Doar cu iubire și mistere.
Te caut, Doamne, în Ajun de sărbători
Unde apari de-atâtea ori
Și te adaugi plin de lumină
Spre suflete curate de copii
Ce se răsfrâng de puritate în fiecare zi.

Frumusețe diurnă

Într-o zi frumoasă, caldă
Am găsit doar frumusețe,
Zorii zilei se arată
Încercând multe discreții.
Zi frumoasă cu armonie
Ne-a creat-o mândrul soare
Totu-n viață-i măiestrie
Frumusețe și vigoare.

Dragostea e frumusețe
Ce se întinde în ideal
Totul este senectute
Iubire fără egal.

Toamna

Toamnă în culori diverse
Ne-aduci multe bogații...
Fructe, legume și vii...
Iar ca simț melancolii.

Cu fructe și legume
Ce apar multe pe lume
Toamna ne aduce
Dorul de vara cea dulce.

Cu melancolii
Cu clipe de neuitat
Anotimpul este
Rece, curat și bogat.

Timpul

Timpul nu pierde deloc
Amintiri, doruri, fericire
El se mută în alt loc
Creând clipe de iubire.
Toamnă, ai venit
Plină de melancolii
Ne-ai adus și nostalgie
Dar și multe bucurii
Le strângem pe toate vii.
Să ne bucuram de ele
Că la anu' vor veni iar
Încununate de plăcere.

Copilărie

În zori spre soare
Am întâlnit copilăria în cale;
Venea către mine agale
Dintr-o speranță oarecare.

Fiind copil preferam o poveste
Spre tinerețe mă gândeam că nu mai este.

La maturitate am încercat s-o regăsesc
Doar cu ajutorul iubirii, lucru îngeresc.

Să ai un suflet de copil
Îți aduce lumină,
Să ai o inimă mare
E o calitate divină.

Din lacrimi, din dragoste
Totul te-nvață a fi
Din taină, din iubiri
Totul renaște prin ochi vii.

Oare iubirea-i Totul
Lucru copilăresc
Sau dragostea ne aduce
Un cer îngeresc pe cer lumesc?

La soare

E soare afară
Și strălucește
Emană căldură
Te încălzește
Te trezești dimineața în raze de soare.

La soare apar
Mă bronzăz ușor
Totul pe lume-i strălucitor
Razele calde mă-ncălzesc nimicitor
Și mă-ncântă cu dorul lor.

Un soare frumos, amețitor
Emană căldură nepieritor
Mă-ncălzește
Cu razele-i de culoare și dor.

Despre copilărie

Copilăria e o ușoară cale
De a ajunge iar în depărtare
Ne duce spre ceruri senine
Și ne satisface cu zile bune.

E singură ca și mine când cresc
A demonstrat că-i lucru îngeresc
Se întinde de dimineață până seara
Cu aceeași privire fugară.

Iubește, copile,
Iubește frumusețea în care trăiești;
Trăiește pentru tine lucruri îngerești,
Se-ntinde din nou peste zile senine

Și așteaptă cu drag clipele senine.
Să fii copil e o chemare ascunsă;
Te naști din nou cu o privire supusă,
Supusă vremurilor de altădată
Dar singura este cu mine neîncetat.

Lacrima din tinerețe
Se întoarce din nou
În copilăria mea
Cu raze de soare.
Acolo unde-s norii trecători.

Ne duce spre visele de primăveri
Ce s-au născut iar
De dragoste adevărată
Și de iubire de altădată.

Iubire, copilărie, visare
Se-nalță toate în depărtare
Rupând clipele amare
Și înlocuindu-le cu razele de soare.

Despre iubire

Iubesc și trăiesc
Cânt îngeresc
Iubesc și tresar
Dragoste și amar
Iubesc și ador
Mă simt ca pe-un nor.
Iubesc și mă-ncânt
E bine pe Pământ.
Iubesc și gândesc
Cu iubirea trăiesc.

Despre fericire

De ce îmi doresc fericire?
Pentru că doar așa am cunoscut bucuria!
Cum am cunoscut bucuria?
Fiind capabilă de recunoștință.

O poveste de iubire

Îmi înclin Lacrima până la visare
Și rățăcesc într-o iubire mare
M-a încununat ideea de a fi în a lui privire
Și m-a scăldat în lacrimi de nemurire.
M-a sărutat cu o pasiune aprinsă
Încât dulceața sărutului și acum o simt încinsă.
Mi-a atins inima din privire
Iar sufletul meu a tresărit în nemurire.

Nu-i așa că iubirea e un rău necesar
 Mai ales când îți aduce dragostea în dar?
 Iubirea mea s-a întors la esență
 S-a transpus puritate în chintesență
 S-a strecurat pe ascuns în sufletul meu
 Și sufletul striga întruna DUMNEZEU!
 E iubire frățească, iubire puritană
 E iubire părintească absolut necesară
 Iubirea între îndrăgostiți
 Ce reprezintă o esență
 E iubire pură, este chintesență.

Steluțe de zăpadă

Steluțe de zăpadă
 Cad fulgii pe stradă
 Se-ncing în nea
 Ca dragostea mea.
 Sunt multe steluțe,
 Sunt toate drăguțe
 Sunt pline de dor,
 Ce ocrotitor își ating dragostea ușor...
 Frumoase sunt stele
 Sunt visele mele
 Cu substanță aprinsă
 Și din lac desprinsă,
 Ninge cu soare
 Făcând zăpada strălucitoare;
 Ninge cu toată energia de o zi
 Ninge acum în fiecare zi
 Ninge cu rouă
 Ninge cu stele
 Ninge frumos în visele mele.
 Steluțe de zăpadă
 Apar iar în stradă
 Împlinindu-mi visele
 Și stârnind dorințele.

Primăvăratice

A trecut iarna suav
 Peste câmpul umezit.
 Vine primăvara iar
 Cu tăria de granit.
 Scoate totul din *sertare*
 Flori frumoase, înflorite
 Și se-așteaptă la angoase
 De la iarnă ce revin.
 Primăvară, ești frumoasă
 Cu rochița înflorată,
 Mă-ndemni la chiparoase
 Și la ce-i frumos de pică.

Te înalți în depărtare
 Cuprinzând întreaga vale
 Cu copacii înfloriți
 Și cu florile petale.
 Aduci soarele cu tine
 Copacii sunt bucuroși;
 Câmpii cu flori devin divine
 Printre razele din tine.
 La revedere, iarnă grea
 Te-a doborât căldura,
 Soarele se-nalță tare
 Aducând cu el chemarea
 Că a venit primăvara.

La revedere, iarnă

Cu drag m-am despărțit de iarnă
 Deși mi-aduce clipe prețioase
 Cu zăpada cea pufoasă
 Și soarele strălucind în raze de gheață.
 Când a apărut iarna peste tot
 Cu albul strălucitor
 Dragostea mea către pufos s-a îndreptat ușor.
 Îmi aducea steluțe de gheață mii,
 Iar drăgăstos către alb apare
 Ca un soare strălucitor plin de raze vii.
 Și a venit primăvara cu iz de lăcrimioare
 Cu frumos peste tot
 Peste câmp și hotare.

Gânduri

Un gând zboară spre tine
 Se rătăcește în neant
 E dragoste valorând o avere
 Cu tot trecutul pedant.

Un gând zboară spre tine
 E pură dragoste în zori
 Autenticitatea unei clipe
 Se pierde în mii de culori.

Despre dragoste suava

O dragoste se înalță în privire
 E autenticitatea de a fi
 O dragoste curată caută misterul în vorbire
 Ce lasă locul inimii.

În amor și timpul trece
 Se scufundă în neant,
 Totul e visare pură
 În eternul prea curat.

În iubire totul trece
Totul zboară-n infinit
Fără condiții se-nfioară
Gânduri de iubire și spațiu iubit.

Daruri

Într-o zi ți-aduc în dar
Doar o inimă curată
Totul este necesar
Cu acel *a fost odată*
Totu-i soare în petale
Totu-i surâs într-o floare
Doar o dragoste curată
Îmi arată o iubire conjugată!

Iubirea înălța

Prin mândrie, prin splendoare
Mă regăsesc cu dorințe
Ale vieții purtătoare
De iubire și condiții.

Prin iubire înaintez
În a lumii idee
Spre a prinde uneori
Cu iubire o scânteie.

Prin tăcerea de a fi
Infinitul îl pregătește
Dragostea de a gândi
Totul este
Tot dorește.

Prin tăcerea infinită
A iubirii de a fi
Senectutea se ridică
Cu totul în fiecare zi.

Prin iubire se înălța
O tăcere infinită
O credință se înălța
În iubire frumos ticluită.

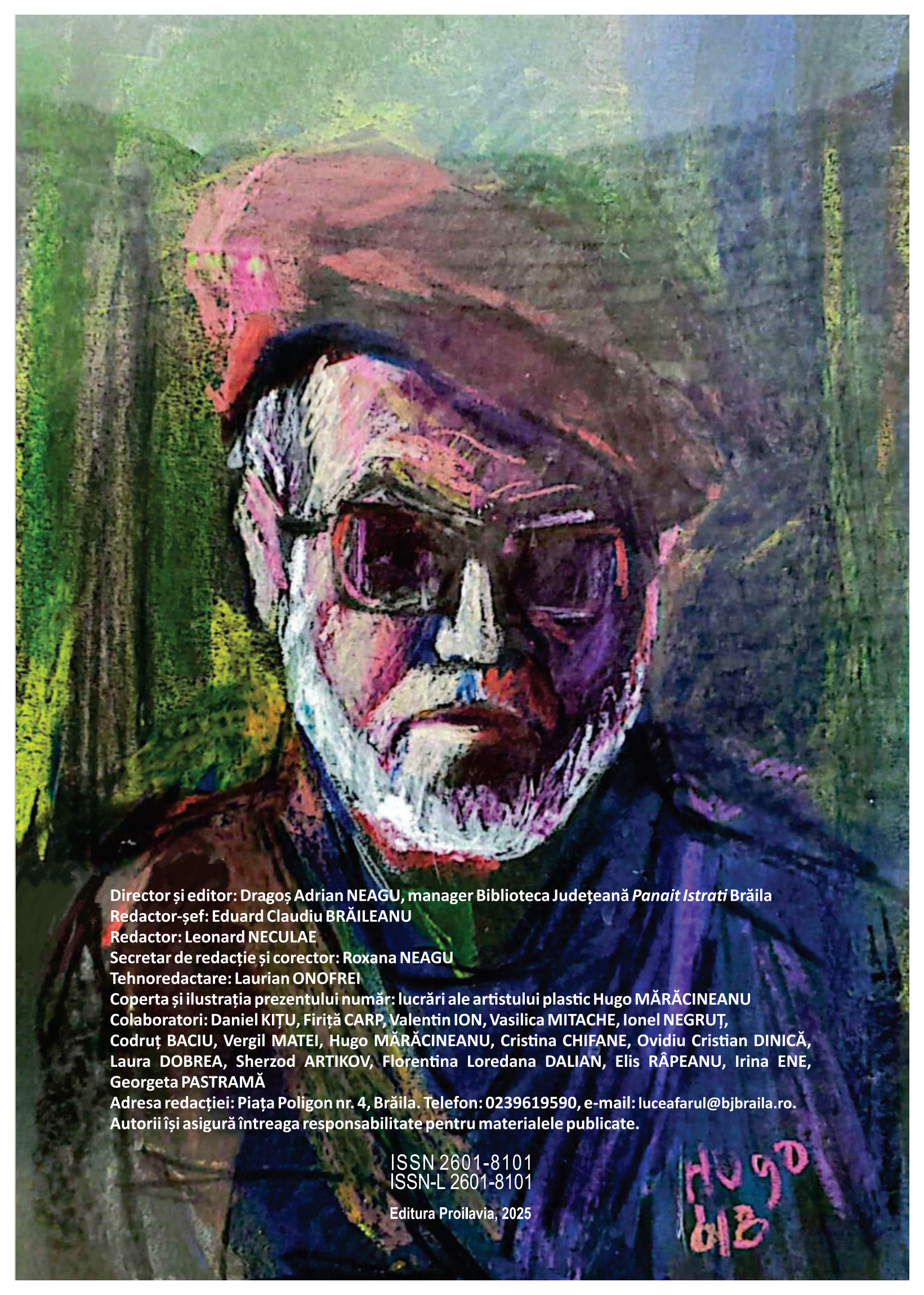
Prin dragostea de a fi
Mă înalț cu dor fugar
Prin tinerețea de a fi
Mă scald în raze de soare precar.

Într-o bună dimineață

Într-o bună dimineață
Soarele a răsărit
Frumusețea norilor care
N-au culoare de granit.

Într-o bună dimineață
Stelele au dispărut
Și nemărginirea nopții
Le-a cuprins cu un sărut.

Într-o bună dimineață
Văzând flori de catifea
Soarele strălucește mai tare
Luminând prin raza sa.

Director și editor: Dragoș Adrian NEAGU, manager Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila

Redactor-șef: Eduard Claudiu BRĂILEANU

Redactor: Leonard NECULAE

Secretar de redacție și corector: Roxana NEAGU

Tehnoredactare: Laurian ONOFREI

Coperta și ilustrația prezentului număr: lucrări ale artistului plastic Hugo MĂRĂCINEANU

Colaboratori: Daniel KIȚU, Firiță CARP, Valentin ION, Vasilica MITACHE, Ionel NEGRUȚ, Codruț BACIU, Vergil MATEI, Hugo MĂRĂCINEANU, Cristina CHIFANE, Ovidiu Cristian DINICĂ, Laura DOBREA, Sherzod ARTIKOV, Florentina Loredana DALIAN, Elis RÂPEANU, Irina ENE, Georgeta PASTRAMĂ

Adresa redacției: Piața Poligon nr. 4, Brăila. Telefon: 0239619590, e-mail: luceafarul@bjbraila.ro.

Autorii își asigură întreaga responsabilitate pentru materialele publicate.

ISSN 2601-8101

ISSN-L 2601-8101

Editura Proilavia, 2025

HUGO
MĂRĂCINEANU

